

355.12 (997.1)
(084.5) D

Sp. 3005
~~REDA~~

UREDBA

O OSLOBODJAVANJU VOJNIH OBVEZNIKA

OD POZIVA NA VOJNU DUŽNOST
U MIRU I RATU

SA SVIMA IZMENAMA, DOPUNAMA I OBJAŠNJENJIMA

PREMA UREDBI, PROGLAŠENOJ U SLUŽBENOM VOJNOM LISTU BR. 23.
OD 16. V. 1924. GOD. (STR. 1105-1128.)

PRIREDIO
BRANISLAV J. ŠUPUT
PEŠADISKI POTPUKOVNIK

SA 20 PRILOGA

SVA PRAVA PRIDRŽANA

TISKARA „MERCANTILE“ (GJ. JUTRIŠA I DRUOVI) ZAGREB, ILICA 35

Уведено у нови инвентар бр.

1 јануара 1922 год.

Београд

UREDJA

O OSLOBODJAVANJU VOJNIH OBVEZNIKA

OD POZIVA NA VOJNU DUŽNOST
U MIRU I RATU

SA SVIMA IZMENAMA, DOPUNAMA I OBJAŠNjenjima

PREMA UREDBI, PROGLAŠENOJ U SLUŽBENOM VOJNOM LISTU BR. 23.
OD 16. V. 1924. GOD. (STR. 1105-1128.)

PRIREDIO

BRANISLAV J. ŠUPUT

PEŠADISKI POTPUKOVNIK

Музеј Савацко Војно и морнарице

SA 20 PRILOGA

БИБЛІОТЕКА
Міністарства Пп
Бр. 3
Белград
1924.

SVA PRAVA PRIDRŽANA

TISKARA „MERCANTILE“ (GJ. JUTRIŠA I DRUGOVI) ZAGREB, ILLICA 35

UVOD

Kako je ova Uredba od dana izlaska doživila znatne ispravke, izmene i dopune, a postupak pri primeni odredaba iste objašnjen mnogim rešenjima i objašnjenjima, to se ukazala potreba, da se ovako izmenjena i dopunjena Uredba, sa svima objašnjenjima, izda u obliku knjižice.

Knjižici sam dodao kao priloge — kronološkim redom — obrasce, iz kojih se vidi, kako treba da se radi u vojnem okrugu, po prijemu predloga za oslobođenje od strane državnog nadleštva ili privatne ustanove.

Prema tomu, ova će Uredba dobro poslužiti kako oficirima, koji u komandama vojnih okruga i u ostalim komandama i ustanovama po istoj imaju da rade, tako i svima državnim i opštinskim nadleštvima i ustanovama, a ne manje i svima privatnim ustanovama, koje žele da se posluže njome.

Za ustanove, koje računaju, da prema Uredbi imaju pravo na oslobođenje svoga osoblja, dодao sam knjižici kao prilog 9. obrazac molbe, kojom može načelno oslobođenje, a za načelno oslobođene ustanove kao prilog 10. obrazac sprovodnog akta, kojim dostavljaju poimenični spisak za oslobođenje svoga kvalifikovanog osoblja.

I ako nije u uskoj vezi, to sam ipak dодao knjižici kao prilog 20. Uredbu o oslobođavanju obveznika, pozvatih na vežbu — po privatnim potrebama, kako bi i oni mogli da se koriste njome.

B. Š.

Uff. of.
35475

Izmene i dopune u Uredbi naredjene su sledećim naređenjima Gosp. Ministra Vojske i Mornarice:

Dj. Br. 4057 od 21. I. 1925. god. (Služb. voj. list str. 145).
Dj. Br. 39494 od 12. VIII. 1925. god. (Sl. voj. list str. 1293).
Dj. Br. 50264 od 16. X. 1925. god. (Sl. voj. list str. 1683).
Dj. Br. 1393 od 12. I. 1926. god. (Sl. voj. list str. 161).
Dj. Br. 29453 od 28. VII. 1926. god. (Sl. voj. list str. 1605).

Dj. Br. 39678 od 30. XI. 1926. god. (Sl. voj. list str. 2209),
a postupak pri primeni Uredbe objašnjen je sledećim rešenjima i objašnjenjima Gosp. Ministra Vojske i Mornarice:

Pov. Dj. Br. 241 od 6. III. 1925. god.
Pov. Dj. Br. 13492 od 14. XII. 1925. god.
Pov. Dj. Br. 3580 od 25. IV. 1925. god.
Pov. Dj. Br. 3907 od 2. V. 1925. god.
Dj. Br. 2991 od 19. XII. 1926. god.

kao i rešenjem Načelnika Glavnog Djeneralštaba Dj. O. Br. 152 od 1926. god. i objašnjenjem Načelnika Saobraćaj. Odjeljenja Glav. Djeneralštaba Dj. S. Br. 699 od 26. V. 1927. god.

MI
ALEKSANDAR I.
po milosti Božjoj i volji Narodnoj
KRALJ SRBA, HRVATA I SLOVENACA

Na predlog Našega Ministra Vojske i Mornarice, a na osnovi člana 3. i 15. Zakona o Ustrojstvu Vojske i Mornarice, i radi obezbedjenja funkcije državnih ustanova propisujemo ovu:

UREDBU*)
o oslobođavanju vojnih obvezanika od poziva na vojnu dužnost u miru i u ratu.

A. U m i r u.

Član 1.

Od poziva na vojnu službu u miru oslobođavaju se:

1. Predsednik Ministarskog Saveta, svi aktivni Ministri i njihovi Pomoćnici.
2. Narodni poslanici.
3. Šef Kabineta Nj. V. Kralja, Maršal Dvora, Intendant i Šef Kraljeve Blagajnice.
4. Sve diplomatsko i konsularno osoblje na strani.
5. Obveznici stalno nastanjeni ili na redovnim studijama na strani.
6. Predsednik i Državni Savetnici..
7. Predsednik i članovi Glavne Kontrole.
8. Predsednici i sudije Kasacionih i Apelacionih Sudova.
9. Svi organi (činovnici i zvaničnici) Finansiske Kontrole.

*) Proglašena u Službenom vojnom listu broj 23. od 16. V. 1924. god., u Službenim Novinama broj 221. od 27. IX. 1924., i u Narodnim Novinama broj 239. od 14. X. 1924. godine.

Član 2.

Ako bi u kome državnom nadleštvu bilo pozvato jednovo vremeno na vežbu više od polovine činovnika i službenika, onda se na zahtev toga nadleštva, upućen komandi, koja je poziv izvršila, odlaže vežba potrebnom broju činovnika i službenika tako, da ih uvek bude na licu najmanje polovina.

B. U ratu.

I. Državni činovnici i službenici, i otpravnici javnih službi.

Član 3.

Od poziva na vojnu službu u ratu oslobođavaju se:

Član 4.

Predsednik Ministarskog Saveta, svi aktivni Ministri i njihovi Pomoćnici.

Narodni poslanici i od osoblja Narodne Skupštine: kvestor, šef admin. odeljenja, šef računovodstva, šef stenografa i 4 stenografa, blagajnik i knjigovodja.

Član 5.

1. U Predsedništvu Ministarskog Saveta: Šef Kabineta, stariji sekretar i arhivar.

2. U kancelariji Kraljevog Dvora: Šef Kabineta, Maršal Dvora, Upravnik Dvora, Intendant, Magaciner, 1 Šef Kraljeve Blagajnice, 4 sekretara, 1 korespondent za stranu prepisku, 1 knjigovodja i 2 pisara.

3. U kancelariji Kraljevih Ordena: Kancelar, po 1 sekretar, blagajnik, arhivar i pisar.

4. U Glavnoj Kontroli: Predsednik i svi članovi; Načelnici Sudskog, Administrativnog i Računskog Odeljenja; 2 inspektora, 2 računoispitača, 5 računoispitača u mesnoj kontroli pri Ministarstvu Finansija.

Ovaj broj oslobođenih računoispitača može biti smanjen, ako budu bili potrebni za poslove u vojski. Potreban broj računoispitača za vojsku stavljajuće vojnim vlastima na raspobrane.

5. U Državnom Savetu: Predsednik i svi Savetnici; po 4 sekretara i pisara.

Član 6.

U Ministarstvu Inostranih Dela: Šef kabineta ili jedan činovnik kabineta, svi direktori, svi šefovi odseka; osim toga: u političkom odeljenju dva sekretara, dva pisara i jedan arhivar; u blagajničkom odeljenju: jedan blagajnik, jedan inspektor, jedan knjigovodja i jedan sekretar i pisar. Poslanici na strani sa po dva pisara, generalni konsuli i konsuli sa po jednim sekretarom ili pisarom.

Član 7.

1. **U Ministarstvu Unutrašnjih Dela:** Šef Kabineta, svi Načelnici odeljenja, svi inspektori, šefovi odseka, 4 sekretara, 4 pisara i jedan arhivar.

2. **U Upravi Grada Beograda i u ostalim upravama gradova:** Upravnik, svi članovi kvartova, pomoćnici šefova javne bezbednosti i opšte policije, polovina pisara.

3. **U unutrašnjosti:** svi Veliki Župani i njihovi pravni referenti, polovina sekretara županijskih, svi sreski poglavari, svi policiski komesari, polovina pisara u oblasnim i sreskim upravama.

4. **U opštinskim sudovima:** Predsednik Suda, 1 dešvodj i po 1 kmet ili vojni referent na selo. U Beogradskoj Opštini: Predsednik, 1 potpredsednik i 4 kmetski pravnika. U ostalim opštinama velikih gradova rešavače Komandanti Armiskih Oblasti, prema mesnim prilikama, koje će se osoblje oslobođiti, no tako, da njihov broj ne može preći broj određen za opštini Beogradsku.

Član 8.

1. **U Ministarstvu Pravde:** Svi načelnici, 4 inspektora, ekonom, šef računovodstva, arhivar.

2. **U Kasacionom Sudu u Beogradu:** predsednik, 10 sudsija, 3 sekretara i 1 arhivar.

3. **U Odeljenju B. Kasacionog Suda u Novom Sadu:** predsednik, 5 sudsija, 1 sekretar i 1 arhivar.

4. **Kod Stola Sedmorce u Zagrebu:** Odeljenje A: predsednik, potpredsednik, 8 vijećnika, 2 tajnika, ravnatelj pomoć-

nih ureda; odeljenje B: potpredsednik, vrhovni državni odvjetnik, 7 vijećnika, 2 tajnika i ravnatelj pomoćnih ureda.

5. U Vrhovnom Sudu za Bosnu i Hercegovinu u Sarajevu: predsednik, 5 senatskih predsednika, 10 sudskih nadšavetnika, 2 sudije; državni nadodvjetnik, 3 vrhovne šerijat-ske sudije, arhivar.

6. U Velikom Sudu u Podgorici: predsednik, 3 sudije, arhivar.

7. U Apelacionim Sudovima u Beogradu i Skoplju: predsednik, 4 sudije, 2 sekretara i arhivar.

8. Kod Banskog Stola u Zagrebu: predsednik, 2 potpredsednika, 10 vijećnika, 2 tajnika, ravnatelj pomoćnih ureda.

9. Kod Višeg Zemaljskog Suda u Ljubljani i Splitu: u svakome predsednik, 6 članova, 2 sudije, 1 upravljački činovnik.

10. U Apelacionom Sudu u Novom Sadu: predsednik, potpredsednik, 10 sudija (medju kojima mogu biti i 2 predstavnika odeljenja), 1 tajnik, 1 upravljački činovnik.

11. Kod Sudbenog Stola u Zagrebu, zemaljskog suda u Ljubljani, okružnog suda u Sarajevu, Splitu i Mariboru: u svakom predsednik, 12 sudija (medju kojima može biti i potpredsednik), 1 arhivar, 1 gruntovničar kod onih sudova, koji su gruntovne vlasti, u Sarajevu i državni odvjetnik i 1 njegov zamjenik.

12. Kod okružnih Sudova u Celju i Novom Mestu: u svakom predsednik, 8 sudija, 1 upravljački činovnik i 1 voditelj zemljišnika.

13. Kod Prvostepenih Sudova u Beogradu, Kragujevcu, Šapcu, Kruševcu, Valjevu i Skoplju: u svakome predsednik, 6 sudija i 1 arhivar.

14. Kod okružnih Sudova u Banja Luci, Bihaću, Mostaru, Travniku i Tuzli u svakome: predsednik, 6 sudija (medju kojima može biti i potpredsednik), državni odvjetnik i direktor pomoćnih ureda.

15. Kod okružnih Sudova u Novom Sadu, Subotici, Somboru, Vel. Kikindi, Vel. Bečkereku, Pančevu i Beloj Crkvi, u svakome: predsednik, 1 predsednik odeljenja, 5 sudija i 1 upravitelj kancelarije.

16. Kod sudbenih stolova u Osijeku, Gospicu, Ogulinu, Varaždinu, Bjelovaru, Požegi (Slavonskoj), Mitrovici (Sremskoj) i Petrinji, u svakome: predsednik, 5 sudija, ravnatelj pomoćnih ureda i 1 gruntovničar.

17. Kod Prvostepenog Beogradskog Trgovačkog Suda: predsednik i 2 sudije.

18. Kod Zemaljskog Suda sada u Šibeniku i kod okružnog suda u Šibeniku: 1 predsednik, 1 voditelj zemljišnika za oba suda, a sem toga u svakom суду: 8 sudija i 1 upravljački činovnik.

19. Kod okružnog suda u Dubrovniku i Kotoru: u svakom predsednik, 5 sudija, 1 upravljački činovnik, 1 voditelj zemljišnika.

20. Kod ostalih prвostepenih sudova: predsednik, 3 sudije i 1 arhivar.

21. Kod sreskih i kotarskih sudova (i njihovih ispostava):

za sud (ispostavu) I. razreda 5 sudija;
za sud (ispostavu) II. razreda 3 sudije;
za sud (ispostavu) III. razreda 2 sudije; i
za sud (ispostavu) IV. razreda 1 sudija.

Sem toga, kod svakog od njih, ako je gruntovna vlast još i po 1 gruntovničar, a kod kotarskih sudova u Bosni i Hercegovini još i po jedan šerijatski sudija ili vježbenik.

Sudovi I. razreda su: kotarski sud I. u Zagrebu i u Sarajevu.

Sudovi II. razreda su: kotarski sudovi u: Imotskom Brodu (Slavonskom), Daruvaru, Djakovu, Karlovcu, Koprivnici, Križevcima, Krapini, Novoj Gradiški, Pakracu, Staroj Pazovi, Rumi, Sisku, Sušaku, Šidu, Vinkovcima, Virovitici, Vukovaru, Zemunu, Ptuju, Murskoj Suboti, kao i sreski sudovi u: Novom Sadu, Subotici, Senti, Somboru, Velikom Bečkereku, Vršcu i Dardi.

Sudovi III. razreda su: kotarski sudovi u: Tuzli, Mostaru, Banja Luci, Brčkom, Bjelini, Derventi, Makarskoj, Obrovcu, Omišu, Supetaru, Krku, Skradinu, Metkoviću, Drnišu, Sinju, Trogiru, Kninu, Bjelovaru, Čakovcu, Gjurgjevcu, Velikoj Gorici, Jastrebarskom, Osijeku (Gor. Grad), Požegi, Prelogu, Varaždinu, Zagrebu II., Dolnjoj Lendavi, Brežicama, Černomelju,

Kamniku, Kočevju, Košicama, Kranju, Krškom, Radovljici, Šmarju, Kozju, Laškom, Litiji, Metliki, Mokronogu, Ormožu, Prevalju, Slov. Bistrici, St. Lenartu, Gornji Radgoni, Kostanjevici, kao i sreski sudovi u Velikoj Kikindi i Pančevu.

Kod kotarskog suda u Čakovcu: 4 sudije.
Sudovi IV. razreda su svi ostali.

22. Kod Gradskog Suda u Beogradu:
a) za isledjenje: 4 sudije i 4 pisara;
b) za izvršenje: 1 sudija.

23. Kod Vrhovnog državnog tužioštva u Novom Sadu: Vrhovni Državni Tužilac.

24. Kod Državnog Nadodvjetništva u Ljubljani i Splitu: Državni Nadodvjetnik.

25. Kod Glavnog Državnog Tužioštva u Novom Sadu: Glavni Državni Tužilac.

26. Kod Državnog Nadodvjetništva u Zagrebu: Državni Nadodvjetnik, njegov zamjenik i Zamjenik Državnog Odvjetnika (ili 1 sudija).

27. Kod Državnog Odvjetništva (Tužioštva):
I. razreda: Državni Odvjetnik i 2 zamjenika;
II. razreda: Državni Odvjetnik i 1 zamjenik;
III. razreda: Državni Odvjetnik.

Državna Odvjetništva (Tužioštva) su: I. razreda u Zagrebu.

II. razreda u Šibeniku (zemaljski sud), Splitu, Osijeku, Ljubljani (zemaljski sud), Mariboru (okružni sud), Novom Sadu, Subotici i Somboru.

III. razreda su: sva ostala.

28. Kod Kaznenih Zavoda u Topčideru, Požarevcu, Nišu, i Skoplju, u svakom: Upravnik, 1 računovodja, 1 ekonom, 1 zatvarač, 3 desetara i 60 čuvara (najstariji po godinama).

Kod Doma Maloletnika u Beogradu: Upravnik i 1 nadzornik.

Kod Kaznenog Zavoda u Zenici: Direktor, 1 mašinista, 1 ekonom, 1 računski činovnik i 70 stražara (najstariji po godinama).

Kod Kazniona u Mitrovici (Sremskoj) i Lepoglavi, u svakoj: ravnatelj, 2 manipulativna činovnika, 1 strojvodja, 112 stražara u Lepoglavi, a 92 u Mitrovici (najstariji po godinama).

Kod kaznione u Staroj Gradiški: Upravnik, 1 manipulativni činovnik, 20 stražara (najstariji po godinama).

Kod kaznenog Zavoda u Podgorici: Upravnik, 1 računovodja, 1 ekonom, 30 stražara (najstariji po godinama).

Kod Kaznione u Mariboru: 1 viši ravnatelj, 1 ravnatelj, 1 mašinista, 40 stražara (najstariji po godinama).

Kod Zemaljskog Uzgajališta u Požegi (Slavonskoj) i Glini, u svakom: 1 ravnatelj (upravnik), 1 nadzornik.

29. U Upravnim Sudovima u Beogradu i Zagrebu, u svakom: predsednik, 5 sudija, 2 sekretara, 1 arhivar.

U ostalim Upravnim Sudovima: predsednik, 2 sudije, 1 sekretar i 1 arhivar.

Član 9.

1. U Ministarstvu Prosvete: Načelnici Odeljenja, referenti za osnovnu nastavu i 1 glavni arhivar.

2. Na Univerzitetima i Visokim Školama: Rektor i 1 sekretar.

3. U Narodnim Bibliotekama i Muzejima: Bibliotekar odnosno Upravnik i polovina čuvara (najstariji po godinama).

4. U Narodnim Pozorištima: 1 upravnik, 1 sekretar.

5. U Državnoj Arhivi: 1 arhivar i 1 sekretar.

6. U Državnim Štamparijama: jedan upravnik, 1 rukovalac stovarišta knjiga, 1 magacionar potrošnog materijala, 1 knjigovodja, 1 računovodja i 1 urednik Službenih Novina.

7. U Gimnazijama, realkama, trgovackim i učiteljskim školama: Direktor (odnosno Upravitelj).

Ako Ministarski Savet reši, da škole rade za vreme rata, onda će Ministar Vojske i Mornarice na zahtev Ministra Prosvete doneti rešenje, da se od vojne službe oslobođi najpotrebitije nastavno osoblje, počinjući sa najstarijim po godinama i sa najmanje potrebnim vojsci. Na isti način će se postupiti i sa školama, koje potпадaju pod druga Ministarstva.

Član 10.

1. U Ministarstvu Vera: Svi Načelnici, 4 referenta, i 1 glavni arhivar.

2. Predsednici Duhovnih sudova.

3. Svi aktivni sveštenici i monasi sem onih, koji su upotrebljeni za vojne sveštenike.

Član 11.

U Ministarstvu Finansijsa: Šef kabinetra ili 1 činovnik kabinetra; Generalni Direktor Državnog Računovodstva i 1 njegov pomoćnik.

U Administrativnom Odeljenju: Načelnik, šefovi personalnog, administrativnog i inspekterskog odseka, sa po 1 sekretarom (odnosno inspektorom) na odsek.

U Budžetskom Odeljenju: Načelnik, Šefovi: za sastav budžeta, za izvršenje budžeta i za samoupravu budžeta; 2 sekretara i 2 knjigovodje.

1. U Računskom odeljenju: Načelnik, Šefovi: glavne državne blagajne, bankarskog odseka, i odseka finansijskih uprava, šef knjigovodstva, 10 knjigovodja, 5 blagajnika i 1 kontrolor.

2. U Beogradskom Poreskom Odeljenju: Upravnik, šefovi odseka: administrativnog, za posredne poreze, računskog, egezektivnog i krivičnog, 2 knjigovodje, 2 blagajnika, 4 poreznika.

3. U Odseku Računovodstva svakog Ministarstva, gde postoje: šef i 1 knjigovodja.

4. U Odseku Računovodstva Državne Štamparije: 1 šef i 1 kontrolor.

5. U 16 oblasti finansijskih uprava u Srbiji i Crnoj Gori: 1 šef, 1 kontrolor, 1 blagajnik, 1 knjigovodja i 1 poreznik.

6. U 121 sreskoj finansijskoj upravi u Srbiji i Crnoj Gori: 1 šef i 1 poreznik.

7. U oblasnoj finansijskoj upravi u Novom Sadu: 1 direktor, 1 inspektor, 3 referenta, 3 knjigovodje, 1 kontrolor i 1 blagajnik.

8. U 5 okružnih finansijskih uprava u Banatu, Bačkoj, Baranji i Sremu po: 1 šef, 1 kontrolor, 1 blagajnik, 1 knjigovodja i 1 poreznik.

9. U 24 sreskih finansijskih uprava u Banatu, Bačkoj, Baranji i Sremu po: 1 šef, 1 blagajnik i 1 poreznik.

10. U Generalnoj Direkciji Državnih Doba: Generalni Direktor i šef računskog odseka.

U Upravi dobara u Crnoj Gori: 1 upravnik i 1 arhivar.

U Direkciji državnog imanja »Belje«: 1 direktor, 4 šefa odeljenja, 6 upravnika poljoprivrednih okruga i 2 upravnika šumskih okruga, 1 glavni blagajnik, 1 knjigovodja i 6 magacionara; 1 direktor fabrike šećera, 1 knjigovodja, 1 hemičar, 1 magacionar, 4 mašinista i 10 stručnih majstora; 1 direktor klanice i mlekarice, 2 stručna činovnika i 4 stručna majstora; 1 direktor mašinske radionice, 1 magacionar i 9 stručnih majstora; 1 rukovalac pumpi za isušenje i 3 mašinista; 1 šef kancelarije pristaništa u Batini; 1 šef glavne stanice železnica imanja sa saobraćajnim osobljem; 1 lekar imanja; 1 upravnik mlina i 4 stručna majstora.

U Direkciji državnog imanja »Topolovac« kod Siska: 1 direktor, 1 glavni ekonom, 1 knjigovodja, 1 šumar i 2 rukovalaca za dve fabrike spiritusa.

11. U Generalnoj Direkciji Državnih Dugova: 1 generalni direktor, 1 načelnik računskog odeljenja, 1 šef odseka likvidature, 1 šef odseka knjigovodstva, 1 šef odseka novih zajmova, 1 blagajnik i 2 knjigovodje.

12. U Generalnom Inspektoratu: 1 generalni inspektor, 2 inspektora i 1 arhivar.

13. U Generalnoj Direkciji posrednih poreza: 1 Generalni Direktor, 2 Načelnika Odeljenja, 2 inspektora, 3 šefa odseka, 1 šef računovodstva ili knjigovodja, 1 statističar, 1 tehnički kontrolor, 1 hemičar i 1 arhivar.

14. U Generalnoj Direkciji neposrednih poreza: 1 Generalni Direktor, 2 Načelnika Odeljenja, 3 šefa odseka, 1 statističar, 2 inspektora i 1 arhivar.

U poreskim uredima u Bosni i Hercegovini, Hrvatskoj, Slavoniji i Dalmaciji, po: 1 šef ureda, 1 kontrolor, jedna trećina ukaznog osoblja i 1 manipulativno lice.

15. U Generalnoj Direkciji Carina: 1 Generalni Direktor, 2 Načelnika Odeljenja, 2 inspektora, 3 šefa, 2 knjigovodje i 1 arhivar.

Kod Glavnih Carinarnica 1. reda po: 1 upravnik, 1 šef carinsko-hemiske laboratorije, 3 revizora, 6 carinika i polovina magacionara.

Kod centralnih carinskih blagajni: 1 blagajnik i 1 knjigovodja.

Kod Glavnih Carinarnica II. reda po: 1 upravnik, 1 revizor, 1 carinik i 1 magacionar.
Kod sporednih carinarnica ili carinskih odeljaka po: 1 upravnik ili 1 carinik.

16. U Generalnoj Direkciji Državnog Pravobranioštva: 1 državni pravobranilac i 1 načelnik.

U Ravnateljstvu erarnih pravnih poslova u Zagrebu: 1 ravnatelj, 1 odvjetnik i 1 arhivar.

U Finansiskom odvjetništvu u Dubrovniku: 1 prokurator i 1 viši savetnik.

U Finanskoj prokuraturi u Ljubljani: 1 prokurator i 1 finansijski savetnik.

U Državnom zastupništvu u Novom Sadu: 1 državni zastupnik i 1 erarni fiskal.

U Državnom fiskalu u Sarajevu: 1 sudski tajnik.

17. U Direkciji Katastra: Generalni Direktor, 1 načelnik, šef administrativnog odseka, šef arhive mapu, 1 šef radionice i 1 mašinista.

U katastarskim, oblasnim i sreskim upravama: Šef.

U Delegaciji Ministarstva Finansija u Sarajevu: 1 direktor katastra i 1 arhivar; svi šefovi sreskih katastarskih evidencija.

U Delegaciji Ministarstva Finansija u Ljubljani: 1 direktor katastra, 1 arhivar; svi šefovi sreskih katastarskih evidencija.

U Nadzorništvo katastarske izmere u Hrvatskoj i Slavoniji: po 1 nadzornik.

U Nadzorništu katastarske reambulacije u Hrvatskoj i Slavoniji: 1 nadzornik i 1 arhivar.

U Oblasnoj finansiskoj direkciji u Vojvodini: 1 direktor. U evidenciji katastra u Vojvodini: jedan inspektor.

18. U Upravi Državnih Monopola: Upravnik.

U Administrativnom Odeljenju: Načelnik, 1 šef, 1 inspektor, 1 arhivar i 1 knjigovodja.

U Krijumčarskom Odseku: Šef, 1 knjigovodja i 1 arhivar.

U Ekonomnom Odeljenju: Načelnik, 1 šef, 1 knjigovodja, 1 ekonom, 1 hemičar i 1 spediter.

U Odeljenju Računovodstva: Načelnik, svi šefovi odseka, 1 glavni blagajnik i 10 knjigovodja.

U Odeljenju za kulturu i fermentaciju duvana: Načelnik, 1 šef, 1 knjigovodja, svi upravnici stovarišta nepreradjenih duvana i svi okružni monopolski nadzornici.

U Industriskom Odeljenju: Načelnik, 2 šefa odseka, 1 inspektor, 1 knjigovodja i 4 inžinjera.

U radionici cigar-papira u Beogradu: šef, 1 nadzornik i 1 stručni radnik.

U Autogaraži u Beogradu: šef i 3 majstora (limarski, kovački i mašinist).

U Markarnici u Beogradu: šef, 1 knjigovodja i 1 glavni mašinist.

U Odeljenju prodaje: Načelnik, 2 šefa, 2 knjigovodje, 1 arhivar i 1 ekspeditor.

U Depo-u Monopolske Uprave: 1 rukovalac.

U Blagajni prodaje maraka: 1 blagajnik.

U Glavnom Stovarištu gotove robe u Beogradu, Nišu i drugim stovarištima po: 1 upravnik, 1 magacionar i 1 knjigovodja.

U Stovarištu Duvana Beograd-Topčider: 1 blagajnik, 1 magacionar i 1 knjigovodja.

U stovarištu petroleum u Beogradu: 1 blagajnik i 1 magacionar.

U stovarištu soli u Beogradu, Velikom Gradištu, Smederevu, Zabrežju, Šapcu, Kragujevcu, Nišu, Pirotu, Kosovskoj Mitrovici, Bitolju, i u monopolskim stovarištima u Kusjaku, Podgorici, Somboru i Pančevu i gde budu otvorena, po: 1 blagajnik i 1 magacionar.

U stovarištu soli u Skoplju: 1 blagajnik i 1 knjigovodja.

U monopolskom stovarištu u Priboju i u stovarištu soli u Baru: 1 blagajnik.

U fabrici duvana u Nišu: direktor, 1 knjigovodja, 1 blagajnik, 1 ekonom, 2 stručnjaka, 1 limar, Šef, 1 harmanjdžija, 1 oštrač, 1 električar, 3 mašinska bravara, 1 stručni radnik, 1 mašinist i 2 požarnika.

U fabrici duvana u Zagrebu: upravnik, 1 blagajnik i 1 viši kontrolor.

U tvornici duvana u Senju: ravnatelj, 1 kontrolor i 1 mašinista.

U monopolskom stovarištu u Zagrebu: 1 viši kontrolor.

U stovarištu soli u Zagrebu i Mitrovici (Srem.) po: 1 oficijal.

U monopolskim stovarištima u Senju i Osijeku po: 1 upravnik.

U stovarištu soli u Županji: 1 prijamnik.

U monopolskom nadzorništvu u Virovitici: 1 okružni nadzornik.

U fabrici duvana u Ljubljani: direktor, 1 inspektor, 1 viši kontrolor, i 3 delovodje.

U Direkciji duvanske režije u Sarajevu: direktor i 1 nadinspektor.

U tvornici duvana u Sarajevu: direktor, 1 inspektor, 1 blagajnik, 5 delovodja i 1 mašinista.

U tvornici duvana u Mostaru, Travniku, Banja Luci: po 1 nadinspektor i 2 poslovodje.

U otkupnom uredu u Čapljini: 1 nadinspektor i 1 poslovodja.

U otkupnom uredu u Ljubaškom: 1 inspektor i 2 poslovodje.

U otkupnom uredu u Širokom Brijegu, Trebinju i Stocu po: 1 inspektor i 1 poslovodja.

U otkupnom uredu u Ljubinju i Orašju po: 1 inspektor.

U otkupnom uredu u Foči: 1 poslovodja.

U otkupnom uredu u Bratuncu: 1 nadinspektor.

U inspektoratu u Splitu: 1 direktor, 1 šef odseka za prodaju duvana i cigar-papira, 1 računovodja, 1 šef za produkciju soli, 1 stručnjak soli, 1 podblagajnik, 1 stručnjak duvanski i 1 otpremač.

U uredu za otkup duvana u Trogiru, Vrgovcu, Imotskom, Metkoviću, Splitu, Drnišu, Zadvorju i Gružu po: 1 upravnik i 1 stručnjak (ili poslovodja).

U uredu za otkup duvana u Sinju, i u stovarištu duvana u Splitu po: 1 upravnik.

U stovarištu soli u Splitu: 1 upravnik i 1 magacionar.

U uredu za prodaju soli u Gružu: 1 upravnik i 1 magacionar.

U solani u Stonu: 1 upravnik i 1 magacionar.

U stovarištu duvana u Kotoru: 1 poslovodja.

U solani u Pagu: 1 upravnik, 1 poslovodja, 1 mašinista i 1 magacionar.

U svima novootvorenim monopolskim stovarištima duvana i soli po: 1 magacionar i 1 blagajnik.

19. U Delegacijama Ministarstva Finansijsa (u Zagrebu, Ljubljani, Sarajevu i Splitu) po: 1 delegat i polovina činovnika.

U Računovodstvima pri Delegacijama po: 1 direktor i polovina ostalih računskih činovnika.

U Finansiskim Direkcijama na području Delegacije u Zagrebu, Ljubljani, Sarajevu i Splitu, kao i kod svih kotarskih poreskih vlasti na području Delegacije u Ljubljani i Splitu po: 1 direktor ili šef kotarske poreske vlasti i polovina činovnika.

20. Svi organi finansijske kontrole (činovnici i zvaničnici) oslobođjavaju se poziva na vojnu službu i ostaju na svojoj redovnoj dužnosti.

Ali, pored svoje redovne dužnosti oni će biti iskorišćeni i za vojne svrhe shodno sporazumu, koji će izraditi Ministarstvo Vojske i Mornarice sa Ministarstvom Finansijsa.

Član 12.

1. U Ministarstvu Gradjevina:

U Opštem Odeljenju: Načelnik, 1 šef odseka, 1 inžinjer i 1 arhivar.

U Inžinjerskom Odeljenju: Načelnik, 1 šef stručnog odseka, 1 inžinjer i 1 crtač.

U Arhitektonskom Odeljenju: Načelnik, 1 šef stručnog odseka, 1 arhitekta i 1 crtač.

U Računskom Odeljenju: Načelnik, 1 šef stručnog odseka, 1 šef knjigovodstva, 1 inžinjer (ili arhitekta) i 1 blagajnik.

U Ekonomnom Odeljenju: Načelnik i 1 šef odseka.

2. U Gradjevinskim Direkcijama po: 1 Direktor, 2 šefa odeljenja, 2 inžinjera (arhitekta) i 2 crtača.

3. U Gradjevinskim sekcijama po: 1 šef, 1 inžinjer (arhitekta), 2 nadzornika puteva i 2 čuvara mostova.

Član 13.*)

U Ministarstvu Saobraćaja — sve osoblje shodno čl. 91. »Zakona o Državnom Saobraćajnom Osoblju«, kao i osoblje svetionika (kula svetilja).

Član 14.

1. U Ministarstvu Pošta i Telegrafa: Generalni Direktor.

U Opštem Odeljenju: Načelnik, 3 šefa odseka, 2 viša kontrolora i 1 arhivar.

U Poštanskom Odeljenju: Načelnik, 3 šefa odseka i 2 viša kontrolora.

U Telegrafsko-telefonskom Odeljenju: Načelnik, 3 šefa odseka, 2 viša kontrolora, 1 inžinjer, 1 tehnički činovnik i 1 crtač.

U Ekonomnom Odeljenju: Načelnik, 3 šefa odseka i 1 magacionar.

U Kontrolnom Odeljenju: Načelnik, 4 šefa odseka i 4 viša kontrolora.

2. U Oblasnim Direkcijama Pošta i Telegraфа: po: 1 direktor, 1 inspektor, 5 šefova odseka, 2 kontrolora, 1 blagajnik, 1 knjigovodja, 1 tehnički činovnik, 2 mehaničara, šefovi telegrafsko-telefonskih sekcija, 1 magacionar i 1 arhivar.

3. U Beogradu, za glavni telegraf, telefon i telegrafsko-telefonsku radionicu: 1 upravnik radionice, 1 glavni nadzornik gradske mreže i 9 mehaničara.

4. U Poštanskoj Štedionici u Beogradu i u čekovnim zavodima u Sarajevu, Ljubljani, Zagrebu i Novom Sadu: po: 1 direktor, 1 knjigovodja, 1 upravnik prometa, 1 blagajnik, 1 magacionar i 3 šefa odseka.

5. U Poštansko-telegrafskim i telefonskim stanicama i ostalim nadleštvinama i ustanovama: svi državni činovnici, u koliko nisu potrebni vojsci, za njene poštansko-telegrafiske i telefonske jedinice.

*) Vidi objašnjenje u Prilogu 8.

Član 15.

1. U Ministarstvu Poljoprivrede i Voda,

U Administrativnom Odeljenju: Načelnik, 2 šefa za administrativno i personalno odeljenje i 1 arhivar.

2. U Odeljenju za poljoprivrednu nastavu:

U Ministarstvu: Načelnik.

U Poljoprivrednim školama po: 1 upravitelj i 1 ekonom.

U Poljoprivrednim stanicama po: 1 upravitelj.

3. U Ratarskom odeljenju:

U Ministarstvu: 1 načelnik i 1 šef odseka.

U svakoj oblasti po: 1 poljoprivredni referent.

U poljoprivrednim oglednim i kontrolnim stanicama u Topčideru i Osijeku po: 1 upravitelj.

U Državnim uglednim poljoprivrednim dobrima po: 1 upravitelj i 1 računovodja a u »Kosančiću«: 1 upravnik fabrike pirinča.

4. U Stočarskom Odeljenju:

U Ministarstvu: 1 načelnik i 1 inspektor.

U državnim ergelama po: 1 upravitelj (direktor), 1 ekonom, 1 računovodja, veterinar i jedna četvrtina mirnodopskog nižeg osoblja.

5. U voćarsko-vinogradarskom odeljenju:

U Ministarstvu: Načelnik.

U svima sreskim voćnim i državnim loznim rasadnicima po: 1 upravitelj ili ekonom.

6. U Odeljenju za agrarnu politiku i kooperaciju: Načelnik i 1 inspektor.

7. U Odeljenju za računovodstvo: 1 šef odseka, 1 knjigovodja i 1 arhivar.

8. U Generalnoj Direkciji voda u Beogradu: Generalni direktor.

U Administrativnom odeljenju: Načelnik i 1 arhivar.

U Odeljenju za plovne reke i kanale: Načelnik i 1 stručni činovnik.

U Odeljenju za vodene tokove i vodene snage: Načelnik i 1 stručni činovnik.

U Odeljenju za melioraciju tla: Načelnik i 1 stručni činovnik.

U Odeljenju za bujice: Načelnik i 1 stručni činovnik.

9. U svima hidrotehničkim odeljcima: 1 stručnjak činovnik, 1 administrativni činovnik i svi čuvari obeležavanja na internacionalizovanim vodenim putevima,

Na Državnom kanalu Begeju: 1 hidrotehničar i 8 rukovalaca ustava.

Na svakom državnom bageru: 1 bagermajstor, 1 mašinski i 1 matroz.

10. U svakoj vodnoj zadruzi: 1 inžinjer-direktor i 1 mašinista na svakoj pumpi.

11. U Državnoj Klasnoj Lutriji: Direktor.

U Odeljenju za Veterinarstvo u Ministarstvu: Načelnik, 1 bakteriolog i 1 arhivar.

Svi državni veterinari: na graničnim veterinarskim izvoznim stanicama, u oblastima, srezovima i kod velikih industrijskih eksportnih klanica, ako su stariji od 50 godina, ili ako su mlađi, ali nisu rasporedjeni po vojnim jedinicama.

Član 16.

U Ministarstvu Šuma i Rudnika:

1. U Generalnoj Rudarskoj Direkciji: Generalni direktor, načelnici, inspektori, rudarski inžinjeri, geolozi, hemičari i referent za rudarsko-bratinske kase i 1 arhivar.

U rudarskim satništвima i oblasnim rudarskim upravama po: 1 starešina, 1 rudarski inžinjer i 1 arhivar.

U Rudarskom Odseku u Sarajevu: 1 šef, rudarski i topionički inžinjer i sve računsko osoblje, šef geološkog zavoda i 3 geologa.

U državnim rudarskim preduzećima (rudnicima, topionicama i solanama) po: 1 upravnik, sve tehničko osoblje i svi stalni rudarski nadzornici i radnici, koji su članovi rudarsko-bratinskih kasa i imaju najmanje godinu dana, probavljenih u radu na rudniku.

2. U Generalnoj Direkciji Šuma: Generalni direktor, načelnici odeljenja, i u svakom odeljenju po 1 inspektor i 1 arhivar.

U Direkcijama Šuma: po 1 oblasni direktor, 1 blagajnik i 1 računski činovnik.

U Šumskim Upravama: po 1 šef uprave.

Kod Županiјa: po 1 šumarski izvestitelj.

Član 17.

1. U Ministarstvu Trgovine i Industrije: Načelnici Odeljenja, šef kabineta, 6 inspektora (medju kojima šef odseka za mere i merilo) i 1 arhivar.

2. U Inspektoratu u Skoplju: 1 inspektor.

3. Kod Oblasnih Velikih Župana po: 1 stručni referent, 1 zemaljski obrtni nadzornik, 1 ravnatelj ureda za pospešivanje obra u Ljubljani.

4. U Državnom zavodu za unapredjenje industrije i zanatstva: 1 direktor, 1 hemičar i 1 knjigovodja.

5. U Upravi za zaštitu industrijske svojine: Predsednik, 1 inspektor, 1 arhivar i 1 knjigovodja.

6. U Državnim fabrikama svile (Pančevo, Novi Sad, Turska Kanjiža i Djevđelija) po: 1 direktor, 1 tehnički direktor, 2 tehnička stručnjaka, 3 knjigovodje i 3 mašiniste.

7. U tkaonici ćilima i tkaonici veza i vezova i u radionicu za umetno zanatstvo u Sarajevu po: 1 direktor.

8. U trgovačkim akademijama, trgovačkim školama, srednjim tehničkim školama, višim ženskim zanatskim školama, muškim zanatskim školama u Srbiji i Crnoj Gori, zanatskim školama u Bosni i Hercegovini po: 1 direktor (upravnik-ravnatelj).

9. U Kontrolama mera (baždarskim uredima) po: 1 šef kontrole mera ili baždarski nadzornik.

10. U Kontroli dragocenih kovina: 1 sekretar.

11. U Državnoj Hipotekarnoj Banci u Beogradu: Upravnik, 1 glavni sekretar, 1 glavni inspektor, 1 pravobranilac, 1 šef direkcije računovodstva, 1 šef bankarske direkcije, 1 šef hipotekarne direkcije, 1 šef direkcije samostalnih fondova, 1 šef sekretarijata, 1 šef glavnog knjigovodstva, 1 šef glavne blagajne, 1 šef odeljenja za fondove i kapitale, 1 šef za eskont i lombard, 1 šef administrativnog odeljenja samostalnih fondova, 1 šef glavne arhive i 1 šef blagajnice dokumenata.

U filijali u Novom Sadu i u ostalim glavnim filijalama: 1 upravnik, 1 knjigovodja i 1 blagajnik.

U filijali u Skoplju: 1 upravnik, 1 šef sekretarijata i 1 šef knjigovodstva.

U agenciji u Valjevu, Čačku, Smederevu, Jagodini, Zaječaru, Požarevcu, Šapcu i Nišu po: Šef agencije.

12. U trgovackim, industrijskim i zanatskim komorama i u trgovacko-industriskoj komori u Solunu: glavni sekretar. U trgovacko-obrtničkim komorama: dva sekretara (prvi i drugi).

U centrali industrijskih korporacija u Beogradu: glavni sekretar.

Član 18.

U Ministarstvu Narodnog Zdravija: Načelnici odeljenja i po 1 inspektor u svakom odeljenju ministarstva.

Upravnici bolnica, koje imaju više od dva odeljenja.

Šefovi bakterioloških stanica i zavoda.

Upravnik glavnog apotekarskog-sanitetskog slagalista.

Upravnik državno-hemiske laboratorije, svi hemičari i sve stručno osoblje.

Šefovi Pasterovih zavoda i instituta za malariju.

Član 19.

U Ministarstvu za Agrarnu Reformu: Načelnici odeljenja. U agrarnim odeljenjima pri oblastima: agrarni referenti.

Član 20.

U Ministarstvu Socijalne Politike:

1. U Ministarstvu: 4 načelnika, 4 inspektora, inspektor inspekcije rada i 1 knjigovodja.

2. U Direkciji Državne Statistike: Direktor i 2 načelnika.

3. U Odeljenjima pri Pokrajinskim Upravama u Zagrebu i Ljubljani po: 1 Načelnik, u Sarajevskoj Oblasti 7, a u Split-skoj 10 inspektora po srezovima

4. U oblasnim inspekcijama rada u Beogradu, Nišu, Novom Sadu, Osijeku, Zagrebu, Ljubljani, Mariboru, Sarajevu, Zemunu, Splitu i Sušaku po: 1 šef.

5. U nadzorništvu parnih kotlova u Beogradu (za Srbiju i Južnu Srbiju), Beogradu (za Srem), Subotici i Vel. Bečkerek-u, Osijeku, Zagrebu, Ljubljani, Banjaluci i Sarajevu po: 1 šef.

6. U Invalidskom zavodu u Zemunu, i u invalidskim domovima u Ljubljani i Celju po: upravitelj i ekonom.

7. U ortopedskom zavodu u Beogradu, ortopedskoj bolnici (i invalidskoj školi) u Zagrebu, u ortopedskom zavodu u Trebinju po: 1 upravitelj i 1 ekonom, a u ortopedskoj bolnici u Ljubljani još i šef zdravnik sanatorijuma za tuberkulozne na Golniku.

8. U radionici proteza u Ljubljani i u radionici za popravku proteza u Celju po: 1 upravnik i 1 tehnički vodja.

9. U sanatorijumu za tuberkulozne Breštovcu (blizu Zagreba) i u sanatorijumu u Surđulici (sa odelicima u Nišu i Niškoj banji) po: 1 upravnik sanatorijuma i 1 ekonom.

10. U zavodu slepih u Kočevju i Moslavini po: 1 upravnik i 1 ekonom.

Član 21.

Opštne odredbe o oslobođavanju činovnika i službenika.

(Vidi Dodatak I. i II. na kraju ove knjižice.)

1. Ako je koji od činovnika, označen u dosadanjim članovima, rezervni oficir, to se on, načelno neće oslobođavati, sem onih u čl. 4. i poslanika, generalnih konsula i konsula na strani.

Od ovoga načela može odstupiti Ministar Vojske i Morarice i oslobođiti one rezervne oficire, koji su neophodni na izvesnim položajima. Pri ovome se oslobođavaju prvenstveno oni rezervni oficiri, koji su nesposobni za trupnu službu ili su stariji po godinama.

2. Oslobođavanje od vojne službe po ovoj Uredbi vrše one vojne starešine, koje imaju prava da vrše i raspored.

3. Gde god ima više lica istoga zvanja, pa se neka od njih oslobođavaju a neka ne, tu se postupa ovako: prvo se imaju zadržati lica, koja su prešla godine vojne obaveze, zatim ona, koja su nesposobna za vojnu službu, pa se tek onda

traži oslobođenje vojnih obveznika i to prvo starijih i slabijih, tako da mlađi i zdraviji ostanu za vojnu službu.

4. Odmah po stupanju na snagu ove Uredbe ustrojiće svako Ministarstvo ili zasebno nadleštvo, koje je spomenuto u ovoj Uredbi, svoj spisak po obrascu I. (vidi Dodatak I.) i u njega će uvesti poimence sve osoblje, koje ima pravo na oslobođenje.

Od ovoga se izuzima Ministarstvo Inostranih Dela, koje označeni spisak podnosi na dan mobilizacije.

Kopiju toga spiska, u duplikatu, poslaće komandantu svoga vojnog okruga, koji će oslobiti osoblje, koje on ima pravo da oslobadja, a tražiće oslobođenje ostalih od nadležnih starešina, pa će rezultat dostaviti Ministarstvu ili nadleštву, koje je spisak poslalo, kao i opštinskim vlastima, kojih se tiče, navodeći broj rešenja, a zadržavajući kopiju za svoju upotrebu.*)

Za svaku docniju promenu u ličnostima izveštavaće svako Ministarstvo ili zasebno nadleštvo komandanta vojnog okruga, koji će postupiti kao što je napred rečeno, tako, da spiskovi budu uvek u potpunom redu i da se svakoga momenta zna, koja su lica oslobođena od vojne službe a koja ne, brišući iz spiskova one, koji gube pravo, a upisujući druge na njihovo mesto.

I sami državni činovnici su dužni da vode računa o svome pravu i da raportom izveštavaju svoje prepostavljene, radi preduzimanja daljeg koraka za oslobođenje.

U protivnom slučaju neće se pri mobilizaciji voditi računa ni o kakvima molbama za oslobođenje.**)

*) Primedba: Iskustvo je pokazalo, da je najcelishodnije, ako se za svako lice, za koje se traži oslobođenje, dostavi zaseban spisak u duplikatu. Jedan će služiti za nadleštvo ili ustanovu, a drugi za komandu vojnog okruga.

**) Kako se prema čl. 10. zakona o ustroj. Vojske i Mornarice mogu pozvati na službu u Vojsku, a za dužnosti u pozadini i lica do 55 godina starosti, ako su sposobna za službu u pozadini, to je potrebno, da se i za njih traži oslobođenje već u miru.

5. Spiskovi oslobođenih činovnika i službenika čuvaju se u komandama vojnih okruga u zasebnom zavodu kao »Obveznici oslobođeni poziva na vojnu dužnost«. Iste takve spiskove vodiće i pojedina odeljenja Ministarstva Vojske i Mornarice ili Inspekcije, u delokrugu svoje nadležnosti.

Ovi oslobođeni obveznici mogu se uzeti na vojnu službu u mestu stanovanja pored redovne dužnosti, a sreski činovnici mogu se upotrebiti i u celom srezu.

II. Kvalifikovano osoblje u raznim ustanovama.

Član 22.

Da bi se omogućio rad u ustanovama (nadleštvinama, fabrikama, zavodima i preduzećima), koja rade za Zemaljsku Odbranu i za bitne opšte zemaljske potrebe, oslobođiće se od poziva u vojsku u mobilno i ratno doba ono stručno osoblje, koje im je neophodno potrebno za održavanje rada.

Član 23.

Koje će se ustanove koristiti ovim oslobođenjem — određuje Savet Zemaljske Odbrane po konsultovanju nadležnih Ministarstava.

Sekretarijat Saveta Zemaljske Odbrane dostaviće spisak ovih ustanova Ministarstvu Vojske i Mornarice na dalju nadležnost (radi saopćenja rezultata dotičnima).

Ove ustanove mogu biti kako državne, tako i oblasne, opštinske i privatne.

Član 24.

Mogu se koristiti ovim oslobođenjem sledeće ustanove:

1. Železnička, brodarska, automobilska, vazduhoplovna i u opšte sva saobraćajna preduzeća, koja služe Zemaljskoj Odbrani, kao i fabrike i radionice za izradu i opravku transportnih sredstava.

2. Rudnici uglja, gvožđa, bakra, olova, antimona, cinka, nafte, soli i t. d.; fabrike za koksiranje uglja i briketnice.

3. Livnica gvožđa, čelika i drugih metala i fabrike za njihovu preradu.

4. Fabrike oružja i municije.
5. Fabrike baruta i eksploziva i t. d. i sviju hemiskih proizvoda, potrebnih za njihovu izradu.
6. Tekstilne i kožne fabrike i fabrike za tekstilnu i kožnu konfekciju.
7. Mlinovi i fabrike prerada od brašna i konzervisanja mesa i povrća, rukovaoci parnih vršalica za vreme vršidbe, ili drugih komplikovanih poljoprivrednih sprava, za vreme njihove upotrebe.
8. Fabrike za izradu inžinjerskog alata i materijala, fabrike za električne mašine.
9. Fabrike za izradu lekova i sanitetskog materijala.
10. Centrale za proizvodnju električne energije; gradske fabrike za električno i gasno osvetljenje i vodovod.
11. Državne univerzitetske i privatne hemiske laboratorije.
12. Pastuvske i druge priplodne stанице; važnije poljoprivredne ustanove i veća poljska imanja.
13. Izvesne korporacije: kao društvo Crvenog Krsta, poljoprivredna društva, industrijske, trgovачke i zanatske komore, Udrženja Banaka, Narodna Banka i t. d.

Član 25.

U vojnim zavodima: Artillerisko-Tehničkom Zavodu, Barutani Obiličevu, Barutani Kammiku, Inžinjersko-Tehničkom Zavodu, Vazduhoplovno-Tehničkom Zavodu i vazduhoplovnim pukovima, Pomorskom Arsenalu, oslobođava se sve kvalifikovano osoblje, kako činovničkog, tako i radničkog reda.

Upravnici Zavoda vode jedinične spiskove svoga osoblja po obrascu jediničnog spiska i podatke šalju vojnog okrugu, te da ono ne bude upisano u druge jedinice.

Član 26.

U oblasnim, opštinskim i privatnim ustanovama oslobođava se najnužnije administrativno osoblje: (direktor, 1 sekretar i t. d.) i sve tehničko osoblje: tehnički direktori, inžinjeri, hemičari, nadzornici i kvalifikovani radnici, ali tako, da

broj oslobođenih ne predje 50% od ukupnog broja osoblja, koje će biti u ustanovi za vreme rata.

Na slučaj, da medju kvalifikovanim osobljem ima neobveznika, onda će se u toliko manje obveznika oslobođiti, tako, da broj kvalifikovanih lica, koja stvarno ostaju u preduzeću, ne prelazi preko 50%.

Svaka ustanova vodi još u miru spisak ovoga osoblja po obrascu 1. (vidi Dodatak I.) i šalje kopiju u duplikatu*) vojnog okrugu, koji donosi rešenje o oslobođenju. Svaka docnija promena ličnosti unosi se u spisak ustanove i odmah se o tome izveštava i vojni okrug radi daljeg nadležnog postupka.

Svaka ustanova sklapa još u miru svoj plan za popunu nekvalifikovanim osobljem za vreme rata, bilo od neobveznika, bilo od žena.

Član 27.

Ministar Vojske i Mornarice vlastan je da odstupi od načela, usvojenog u članu 26. i da ne osloobi od poziva na vojnu službu one kvalifikovane obveznike, koji su neophodni za popunu tehničkih mesta u vojnim jedinicama ili koji su rezervni oficiri.

Rešenje po ovome saopštava se ustanovi, koje se tiče i ona je dužna da se postara, da uzetom licu nadje zamenu za ratno doba bilo od neobveznika, bilo medju onim obveznicima, koji se oslobođavaju.

Izuzetno, a po zahtevu Saveta Zemaljske Odbrane, Ministar Vojske i Mornarice može u naročitim slučajevima oslobođati i preko 50% osoba iz izvesnih ustanova, koje imaju specijalni značaj za Zemaljsku Odbranu.

Član 28.**)

Svaka ustanova, koja računa da prema ovoj Uredbi ima pravo na oslobođenje svoga osoblja, dužna je da odmah podnese pismenu molbu komandantu svog vojnog okruga i da u njoj izloži vrstu svoje delatnosti i razloge, zbog čega traži

*) Vidi Primedbu k tač. 4. čl. 21.

**) Vidi Priloge 9. i 10.

oslobodjenje, zatim opšti broj osoba, koji je zaposlen u vremenu podnašanja molbe; zatim broj osoba, koji može biti zaposlen u ratu pri maksimalnom radu; i najzad, broj kvalifikovanih osoba, koje bi trebalo osloboditi u ratu od poziva u vojne jedinice.

Komandanti vojnih okruga sprovešće sve ove molbe sa svojim mišljenjem redovnim putem Ministarstvu Vojske i Mornarice, koje će ih uputiti Sekretarijatu Saveta Zemaljske Odbrane, shodno članu 23. ove Uredbe.

Kad bude doneto načelno rešenje, koje će ustanovice imati pravo na oslobodjenje, Ministarstvo Vojske i Mornarica dostaviće spisak oslobodjenih ustanova vojnim okružima, koji će onda zahtevati od ustanova poimenične spiskove osoblja za oslobodjenje, shodno članu 26. i oslobođujuće one obveznike, za koje oni imaju pravo, a släće predloge za oslobodjenje ostalih obveznika onome, koji je vlastan da to učini. O izvršenim oslobodenjima izveštavaće spisak, shodno članu 26. ove Uredbe.

Član 29.

Svi oslobodjeni obveznici, shodno čl. 15. Zakona o Ustrojstvu Vojske i Mornarice, dužni su da ostanu na radu u svojoj ustanovi i nemaju prava da napuste svoj posao; oni se smatraju u svemu, kao da su na vojnoj dužnosti i potparadaju pod vojnu disciplinu. Ako u to vreme, po godinama stariotiću ustanovu, koja će onda moći ustrojiti svoj definitivni

Ministar Vojske i Mornarice vlastan je, da po predlogu Saveta Zemaljske Odbrane, razmešta ove oslobodjene obveznike iz jedne ustanove u drugu, shodno pokazanoj potrebi.

Ovi oslobodjeni obveznici nemaju nikakve prinadležnosti od države, već ih ustanova plaća i za vreme rata.

Član 30.

Iz društva Crvenog Krsta oslobodjavaju se:

1. Iz glavnog izvršnog odbora: predsednik, potpredsed-

nik, direktor za društvene finansije, direktor za slagališta i glavni sekretar.

2. Iz oblasnih izvršnih odbora: predsednik, blagajnik, magacionar i sekretar.

Član 31.

U centrali industr. korporaciji i u industrijskim, trgovackim i zanatskim komorama oslobodjavaju se: predsednik i 1 sekretar.

U Udrženju Banaka: predsednik i sekretar.

U Narodnoj Banci:

1. U Beogradu: Glavni Direktor, 3 resorna direktora, šefovi odeljenja: Knjigovodstva, Blagajnice, Banknotnog, Eskontnog, Založnog, Žiro-Odeljenja, Strane Korespondencije, Inspektorata i Deviznog; dva blagajnika.

2. U filijali Zagreb: 1 upravnik, 1 knjigovodja i 1 blagajnik.

3. U ostalim filijalama: 1 upravnik i 1 blagajnik.

Član 32.

Sa ovim se zamenjuje »Pravilo za oslobodjavanje činovnika i otpravnika javnih službi od poziva na vojnu službu u miru i ratu« FDjBr. 5945 od 22. juna 1920. godine.

Naš Ministar Vojske i Mornarice neka izvrši ovaj ukaz.

DjBr. 14957.

5. maja 1924. godine.

Beograd.

ALEKSANDAR, s. r.

Ministar Vojske i Mornarice,
Počasni Adjutant Nj. V. Kralja,

Armiski Gjeneral,
Petar Pešić, s. r.

Obrazac I.

Činovnika i službenika

Redni broj	Redni broj kadrovskega registra	Čin i zvanje (i jedinica u kojoj je rasporedjen)	Prezime i ime očevim imenom		Odakle je
			vojnog okruga	selo opština srez oblast	
1		Redov, obveznik 1. čete, 28. p. puka	Ivan Petrović Jovana	Beograd Leskovac Leskovac Leskovac Niška	
2		Podnarednik obveznik bolničarske čete Kosovske divizije	Ilija Janković Petrica	Beograd Beograd Beograd Beograd	

Napomena: U slučaju, da koje lice iz ovoga spiska treba ispisati, na isti broj podacima i t. d. U rubrici „Odakle je“ ima se upisati ona općina Spiskovi moraju imati; na levom kraju datum i broj, pod kojim Pokazalo se kao praktično, da se za rešenje u 14. rubrici upotribe

Dodatak I.
čl. 21. tač. 4.

**Spi-
oslobo-
sak**
djenih od poziva na vojnu dužnost za vreme rata.

Godina rođenja	Rok službe u kadru	Na kakvoj je dužnosti ili službi i gde	Veže i kazne	Rešenje po kome je oslobodjen	Primedba
1900. god.	1 $\frac{1}{2}$ god.	Upravljački činovnik okružnog suda u Šibeniku	1923. g. 15 dana vežbe	Na osnovi tač. .... čl. .... Uredba o oslobodjav. oslo- bođen od poziva na vojnu dužnost u ratu, dok je na toj dužnosti. Rešenje. .... voj. okr. Pov. Br. .... od ..... 192... g. Komand. pukov.	
1898. god.	1 $\frac{1}{2}$ god.	Arhivar kasacionog suda u Beogradu	—	Na osnovi tač. .... čl. .... Uredba o oslobodjav. oslo- bođen od poziva na vojnu dužnost u ratu, dok je na toj dužnosti. Rešenje. .... voj. okr. Pov. Br. .... od ..... 192... g. Komand. pukov.	

više njegovog imena (u srednjoj liniji) upisuje se drugo lice sa svima potrebnim
(srez, oblast), koja dotičnog vodi u evidenciju kao svoga vojnog obveznika.
se šalje, a desno potpis onoga, koji ga predlaže.
štamplji sa tekstom, koji je odštampan u toj rubrici.

Ministarstvo Vojske i Morharice
DjBr. 35457.
29. jula 1925.
Beograd.

Naredjenje.

Na osnovi čl. 28. Uredbe o oslobođavanju vojnih obveznika od poziva na vojnu dužnost u miru i ratu,

n a r e d j u j e m :

Da se na ustanove iz niže izloženog spiska Sekretarijata Saveta Zemaljske Odbrane primene odredbe članova 22. do 29. »Uredbe o oslobođavanju vojnih obveznika od poziva na vojnu dužnost u miru i ratu« (Sl. Voj. List za 1924. godinu str. 1105.).

Pri ovom, Komandanti vojnih okruga smatraće, da je već doneto načelno rešenje shodno trećem stavu čl. 28. za sve ustanove, koje su u ovom spisku bilo poimence pobjrojane, bilo koje ulaze u ustanove naznačene opštim nazivom, kao na pr. pod II. »Svi rudnici uglja« i t. d. Načelno rešenje prema prvom i drugom stavu čl. 28. tražiće samo za one ustanove, koje nisu ušle u spisak, a smatraju, da i one imaju pravo na oslobođenje ili za ustanove, koje se osnuju posle publikovanja ovoga naredjenja.

Oslobodenja važe samo za ustanove, koje stvarno rade.

Spiskovi oslobođenog osoblja čuvaće se zasebno kao što je rečeno u čl. 21. pomenute Uredbe pod 5. tako, da se o njemu uvek imaju tačni podaci.

Ministar Vojske i Morharice,
Diviziski Djeneral,
Duš. P. Trifunović, s. r.

Dodatak II.
čl. 21. tač. 4.

SPISAK

ustanova, koje u smislu članova 23. do 26. »Uredbe o oslobođavanju vojnih obveznika od poziva na vojnu dužnost u miru i ratu« (Sl. V. L. za 1924. godinu strana 1105) imaju pravo na oslobođenje svoga osoblja.

I.

Železnička, brodarska, automobilска, vazduhoplovna i u opšte sva saobraćajna preduzeća.

Direkcije i sve osoblje državnih i privatnih železnica i parobrodarskih društava za rečni i pomorski saobraćaj.

II.

Rudnici.

Svi rudnici uglja, gvožđja, bakra, olova, antimona, cinka, nafte, koksane i briketnice.

Solanje:
Simin Han,
Kreka,
Pag,
Ston,
Ulcinj.

III.

Livnice gvožđja, čelika i drugih metala i fabrike za njihovu preradu.

Vareš;
Zenica;
Topusko;
Bešlinac;
Jesenice;
Guštanj;
Štore;
Ruše (A. Pogačnik);
Osijek (Osječka Ljevaonica d. d.);
Celje (Cinkarna d. d.);

B e o g r a d: 1. Beogradska fabrika mašina i gvozdenih konstrukcija d. d.; 2. Prva jugoslavenska fabrika mašina i potreba za željeznice uskog koloseka a. d.;

S m e d e r e v o: »Sartid« srpsko akcionarsko topioničko i industrisko društvo;

Z a g r e b: Prva hrvatska tvornica strojeva i ljevaonica železa,

B e l o v a r: »Smev»;

L j u b l j a n a: Strojne tovarne in livarne, d. d.;

M a r i b o r: 1. »Kovina« prva jugoslavenska metalurgična industrija d. d. 2. Splošna stavbena družba;

C e l j e: A. Vesten, toyarna za emaljirano posodo;

K a m n i k: »Titan« d. d. tvornica željezne i bravarske robe;

M u t a n a D r a v i: »Željezarna Muta«.

Sve državne fabrike (radionice) za izradu i opravku željezničkog materijala.

Privatne fabrike vagona:

Subotica (Ferum);

Brod;

Smederevska Palanka;

Kruševac;

Sve pokretne radionice.

Brodarske radionice:

B e o g r a d: Brodarskog Sindikata;

S p l i t: 1. »Jug«, 2. »Marjan«;

K r a l j e v i c a: Brodogradilište;

Svi arsenali i radionice Mornarice.

Fabrike aeroplana:

B e o g r a d: Prva Srpska fabrika aeroplana Živojina Rogožarskog;

N o v i S a d: »Ikarus« fabrika aeroplana, automobila i strojeva.

IV.

Sve fabrike oružja i municije.

Državne i privatne.

V.

Fabrike baruta i eksploziva i sviju hemiskih proizvoda potrebnih za njihovu izradu.

Hemiske fabrike:

S u b o t i c a: »Zorka«;

B r o d: (Rafinerija) »Danica«;

K o p r i v n i c a: (Rafinerija) »Danica«;

H r a s t n i k: Tovarna kemičkih izdelkov d. d.;

R u š e: Tovarna za dušik;

Z a g r e b: Fabrika alkohola i etera »Arko«;

L u k a v a c: Bosanska »Solyaj« tvornica d. d.;

B e l i š Ć e: Tvornica tanina i destilacija drveta Gutman d. d.;

D r a v o g r a d: Rafinerija mineralnog ulja;

K r a n j: »Vulkan«;

M a r i b o r: »Zlatorog«;

O s i j e k: Fabrika sapuna »Šiht«;

K r u š e v a c: Fabrika sapuna Ristić i kompanija;

K a r l o v a c: »Titanit«, Ravnateljstvo u Zagrebu;

T e s l i ć: Destilacija drva d. d., Centralna uprava u Zagrebu;

V i š e g r a d: Fabrika terpentina i kalafonije;

J a j c e: Bosansko dioničko društvo za elektriku.

Sve fabrike alkohola i spiritusa.

Fabrike žigica:

B e o g r a d:

Novi Vrbas;

Osijek;

Sarajevo.

VI.

Tekstilne i kožne fabrike i fabrike za tekstilnu i kožnu industriju.

A. Za preradu vune:

B e o g r a d: Fabrika čoje »Kosta Ilić i sinovi«;

L e s k o v a c: Fabrika štofa »Ilić, Petrović i Teokarević«;

Paraćin: Fabrika vunenih tkanina »Vlada Teokarević i Kompanija»;

Grdelica: Fabrika štofa »Jovanović, Popović i Kompanija»;

Kula: Fabrika F. Brandsker-a;

Visoko: Čebedžinska zadruga;

Šibenik: Fabrika vunenih tkanina i čebadi.

B. Za preradu pamuka:

Beograd: 1. Tekstilna fabrika Koste Ilića i sinova a. d., 2. Beogradska tekstilna industrija a. d.;

Niš: 1. Predionica Niške akcionarske štedionice, 2. Fabrika pamučnih tkanina i šamija Mite Ristića i sinova;

Leskovac: Fabrika kanapa i užarije akc. društvo; nova a. d. iz Beograda;

Užice: Akcionarska tkačka radionica;

Derventa: »Ukrina»;

Zagreb: Tvornica pamuka d. d.;

Dugaresa: Domaće tvornice predenja i tkanja pamuka d. d.;

Tržić: Predionica i tkačnica Glancmana i Gasnera;

Ljubljana: Jugoslavenska tekstilna tvornica Mautner sa predionicom u Litiji i tkačnicom u Preboldu;

Kranj: Češko-Jugoslavenska tvornica pamuka;

Maribor: »Doktor i drug»;

V. Za preradu lana i konoplje:

Osijek: Prva slavonska tkaonica platna Ivana Fidlera, filijala u Vladislavcima;

Leskovac: Fabrika kanapa i užarije akc. društvo;

Mladenovac: Fabrika džakova i tkanina a. d.;

Novi Vrbas: »Bačka« fabrika kudelje;

Odžaci: Fabrika kudelje;

Vukovar: Vukovarska kudeljara i predionica d. d.;

Grosuplje: A. Šinkovec, predionica lana.

G. Fabrike koža:

Beograd: 1. Stokić i kompanija; 2. Petar Arambašić;

Niš: Fabrika koža Trgovačke Banke;

Niška Banja: Fabrika koža Niške prometne banke;

Požarevac: Fabrika koža;

Zaječar: Fabrika koža Okružne Timočke Banke;

Soštanj: Fabrika koža »Vošnjak i sinovi»;

Ljubljana: »Indus« d. d.;

Maribor: Fabrika koža Freund-a;

Tržić: Tvornica C. B. Mali-a;

Zagreb: Tvornica kože i obuće;

Osijek: Osječka tvornica koža d. d.;

Karlovac: Fabrika koža Oskara Freliha.

D. Fabrike obuće:

Beograd: Fabrika obuće »Boston»;

Niš: 1. Fabrika obuće d. d.; 2. Niške zadruge i V. Dimitrijevića;

Vršac: Fabrika obuće;

Tržić: 1. Tvornica cipela Petra Kozine d. d.; 2. Združene tovarne Mali-Demberler;

Ljubljana: »Indus« d. d. za izradu obuće;

Breg (kod Ptuj): »Petovia« d. d.

VII.

Fabrike hartije.

Drvar: Fabrika celuloze;

Beograd: Fabrika hartije »Vapa»;

Ljubljana: 1. Združene papirnice Vevče, Goričane, Medvode; 2. Tvornica hartije Bonač i sinovi;

Zagreb: Tvornica hartije;

Sušak: Tvornica hartije.

VIII.

Mlinovi i fabrike prerada od brašna i konzervisanja mesa i povrća.

A. Mlinovi.

Svi mlinovi sa kapacitetom dnevne proizvodnje brašna od jednog vagona i preko ovoga.

B. Fabrike za preradu brašna:

Novi Sad: »Danubius« Franje Lovrekovića;
Veliki Bečkerek: Prva Banatska fabrika makarona i tjestava a. d.;
Skoplje: Svoboda;
Sarajevo: »Bosna« d. d.;
Osijek: »Karolina«;
Senj: »Art« d. d.;
Ljubljana: T. Novotni tvornica tjestina d. d.;
Omiš: »Cetina« Tvornica tjestina d. d.;
Split: »Vlasta« Tvornica tjestina i dvopeka d. d.;

V. Za preradu mesa:

Beograd: 1. Časno Artur i komp. za preradu mesa,
2. Klaničko društvo;
Velika Palanka: Šumaher;
Jagodina: Braća Klefiš;
Novi Sad: Braća Lazarević;
Vršac: Paja Jovanović;
Beli Manastir: Fabrika salame i klonica državnog imanja »Belje«;
Subotica: Klonica Dioničarskog Društva;
Zaprešić: Industrija mesnih proizvoda d. d.;
Ljubljana: Nakupovalna in raspečevalna zadruga za klanje živina;
Kragujevac: Stefanović Svetozar, fabrika konzervi;
Jagodina: »Jagoda« Andrejevića;
Novi Sad: »Prunus« d. d.;
Karlovac: Herc i Sin tvornica salame i masne robe;
Veliki Bečkerek: Tvornica salame Vener Ignjac;
Zagreb: Prva zagrebačka tvornica salame K. Rabus i Sin;
Petrinja: Tvornica salame M. Gavrilovića Sisnovi d. d.;
Vrhnik: Tovarna konzervi i mesnih izdeljkov »Globus«;
Split: 1. »Sardina« d. d. za konzerviranje morske ribe

(pet tvornica); 2. »Société générale Française« sa pet tvornica;

Vis: Franjo Mardešić i drug sa dve tvornice;

Skoplje: Fabrika za konzerviranje ribe braće Mardešića.

IX.

Fabrike šećera, kave i zejtina.

Beograd: Beogradska fabrika šećera;
Čuprija: Srpsko-Češka fabrika šećera i rafinerija a. d.;
Veliki Bečkerek: Fabrika šećera d. d.;
Crvenka: Fabrika šećera »Crvenka« a. d.;
Novi Vrbas: »Bačka« fabrika šećera a. d.;
Branjin Vrh: Fabrika šećera državnog dobra »Belje«;
Usora: Bosanska industrija šećera i žeste d. d.;
Osijek: Prvo Hrvatsko-Slavonsko dioničko društvo za industriju šećera;
Zagreb: Tvornica Hinka Franka Sinovića;
Ljubljana: Kolinska tovarna kaveni primesi;
Šmarc: »Triglav« d. d., tovarna hranil Šmarca;
Zagreb: Prva Hrvatska tvornica ulja d. d.;
Veliki Bečkerek: Tvornica ulja;
Makarska: OI kompani d. d.;
Povlje: Prva dalmatinska uljarska zadruga;
Murter: Uljarska zadruga;
Omiš: Tvornica vegetabilnog ulja Josipa Jurca;
Veles: 1. Gjorgja Arandžijevića, 2. Fabrika ulja akcionarsko društvo.

X.

Fabrike za izradu inžinjerskog alata i materijala.

Beograd: 1. »Veloks«, 2. Prva Jugoslovenska fabrika za telefoniju i preciznu mehaniku »Teleoptik«, 3. Sjedinjena električna industrijska kompanija »Sek«;

Novi Sad: Novosadska tvornica kabela d. d.;

Veliki Bečkerek: Društvo za elektrotehniku i fabrika kabela d. d.;

Subotica: 1. Tvorница elektromotora i dinama VI. Rajter; 2. »Sever« tvorница električnih strojeva d. d.;
Zagreb: Tvorница Ivana Paspe i Sinova;
Ljubljana: »Transformator«;
Maribor: 1. »Akumulator«, 2. »Volta«, 3. »Vatra«;
Osijek: »Energos« d. d. za električnu industriju.

XI.

Fabrike za izradu lekova i sanitetskog materijala.

Beograd: 1. Fabrika vate Inž. Eškenazi, 2. »Hemikos«;
Sombor: »Zeta« kemička tvorница za izradu lekacija d. d.;
Novi Sad: »Kamendin« fabrika seruma d. d.;
Zagreb: »Jugoslovenski Serum Zavod«; 2. »Kemozan«; 3. Državni zavod za proizvodnju animalnog cepiva;
Subotica: »Patria« fabrika seruma;
Karlovac: »Kastel« fabrika kemisko-farmaceutskih proizvoda a. d.;
Ljubljana: Fabrika etera.

XII.

Centrale za proizvodnju električne energije, gradske fabrike za električno i gasno osvetlenje i vodovod.

Sve fabrike za električno i gasno osvetlenje i vodovodi.

XIII.

Sve državne univerzitske i privatne hemiske laboratorije.

XIV.

Pastuvske i druge priplodne stanice.

Privatne ergle:

Češa: Dr. Gedeona Dungierskog;
Kamendin: Sa delom u Kulpinu g. Gjoke Dungjerskog;

Hajdučica: Gdje. Olge Jovanović;
Vukovar: G. Rudolfa Elca;
Ilok: G. Odeskalski-a;
Zobnatica: G. Julija Lelbaha;
Zidina Pusta: G. Ivana Draškovića.

XV.

Skladišta: Benzina, petroleja i t. d.

1. Standard Oil-a;
  2. Vakum Ojl-a;
  3. Anglo-Jugoslovenskog društva.
-

Prilog 1.
K čl. 21. Uredbe.

Objašnjenje Gosp. Ministra Voj. i Morn.
Dj. Br. 4057 od 21./I. 1925. god.
(Službeni Vojni List str. 145.)

Nadleštvo, koje traži oslobođenje svog osoblja, dostavlja celokupan spisak komandantu onog vojnog okruga, na čijoj se teritoriji nalazi. Komandant ovog vojnog okruga, pošto se uveri, da spisak odgovara odredbama čl. 22., 23. i 26. Uredbe o oslobođavanju, postupa po odredbama tač. 2. čl. 21. samo za svoje obveznike, a za ostale dostavlja podatke njihovim vojnim okruzima, tražeći nadležnu odluku o oslobođenju.

Kad komandanti vojnih okruga dobiju ove spiskove, postupaju takodjer po odredbama tač. 2. čl. 21., zadržavaju do biveni spisak za svoju arhivu, a njegovu kopiju sa upisanim delovodnim brojem rešenja o oslobođenju za svakog obveznika posebno, šalju komandantu vojnog okruga, koji im je taj spisak poslao.

Komandant ovog vojnog okruga, pošto primi kopije spiskova oslobođenih, unosi u opšti spisak u rubrici »primedba« podatke o oslobođenju i kopiju istog dostavlja nadleštvu, koje je tražilo oslobođenje obveznika — na upotrebu.

Prilog 2.
K čl. 21. Uredbe.

Objašnjenje Gospodina Ministra Vojske i Mornarice Pov.
Dj. Br. 241 od 6. III. 1925. god. glasi:

Na učinjeno pitanje: ko, i sa kojim činom zaključno ima pravo da vrši oslobođavanje po čl. 21.—28. Uredbe o oslobođavanju vojnih obveznika od poziva na vojnu dužnost u miru i u ratu, a na predlog Načelnika Glavnog Djeneralštaba,

Objašnjavam:

Po čl. 21. tač. 2. ove Uredbe oslobođavanje vrše one vojne starešine, koje imaju pravo da vrše i raspored.

Ratni raspored obveznika, sa činom narednika vodnika zaključno, vrše one starešine, koje vode njihove glavne spiskove. Prema ovome, pravo oslobođavanja po ovoj Uredbi imaju:

a) Za obveznike operativne vojske: starešine pojedinih kadrovskih komanda i to: u pešadiji komandanti kadrovskih pešadijskih pukova; u artilleriji komandanti kadrovskih artilferskih pukova; u konjici komandanti kadrovskih konjičkih pukova; u inžineriji komandanti, odnosno komandirni pojedinih jedinica inžinerije; kod bolničara komandiri diviz. bolničarskih četa i t. d.

b) Za obveznike Rezervne vojske: starešine pojedinih kadrovskih komanda i vojnih okruga i to: za Pešadiju komandanti vojnih okruga; za Artilleriju Načelnici artil. odelenja u armiskim i divizijskim štabovima i t. d.

Prilog 5.

Na predstavku komandanta Savske diviz. obl., Načelnik Glavnog Djeneralštaba sa Dj. O. Br. 152 od 1926. god. dostavio je:

Da se »kancelisti-oficijali«, koji vrše dužnost gruntničara, oslobođe poziva na vojnu dužnost za vreme rata. Glavni Djeneralstab slaže se sa mišljenjem šefa Sekretarijata Saveta Zemaljske Odbrane, da ovo pitanje ne treba rešavati sve dotele, dok se ne izradi i ne obnaroduje zakon o ustrojstvu sudova, koji bi važio za celu zemlju.

Prilog 6.

Objašnjenje Gospodina Ministra Vojske i Mornarice Pov. Dj. Br. 3907 od 2. V. 1925. god.:

»Povodom objašnjenja Pov. Dj. Br. 241 od 6. marta 1925. god. učinjena su ova pitanja:

1. Ko će oslobođavati one obveznike Operativne Vojske, koji su rođeni pre 1896. god. i koji nisu uvedeni u Glavne spiskove obveznika?

2. Da li je rukovalac Glavnog spiska obveznika nadležan i za oslobođavanje onih obveznika, koji nisu njihovi isluženici?

Objašnjavam:

1. Za oslobođavanje obveznika po tač. 1. nadležni su Komandanti vojnih okruga.

2. Rukovalac Glavnog spiska obveznika nadležan je za oslobođavanje svih obveznika, koje u svome spisku vodi, pa i onih, koji nisu njegovi isluženici.

Ovu dopunu uneti u objašnjenje Pov. Dj. Br. 241 od 6. III. 1925. god.

Na učinjenu prestavku, da se pored lica, predviđenih Uredbom o oslobođavanju obveznika od poziva na vojnu dužnost u miru i ratu, u суду svake opštine kao neophodno potreban osloboди još i blagajnik i da se ovo unese u pomenutu Uredbu o oslobođavanju obveznika od poziva na vojnu službu u miru i ratu:

Gospodin Ministar Vojske i Mornarice sa Pov. Dj. Br. 13492 od 14. XII. 1925. god. nije odobrio ovaj predlog s tim, da se u slučaju poziva na vojnu službu blagajnika dotične opštine, njegovo mesto popuni licem van vojne obaveze, pošto za ovu dužnost nije potrebna naročita stručna sprema.

Prilog 4.

Gospodin Ministar Vojske i Mornarice sa Pov. Dj. Br. 3580 od 25. IV. 1925. god. dostavio je:

Na učinjeno pitanje: da li će se obveznici oslobođeni od poziva na vojnu dužnost u ratu po odredbama »Uredbe o oslobođavanju vojnih obveznika od poziva na vojnu dužnost u miru i ratu« (služ. voj. list str. 1105/1924. g.) brisati iz jediničnih spiskova jedinica, u kojima su raspoređeni, a na predlog Načelnika Glavnog Djeneralštaba.

Objašnjavam:

da se ovi obveznici ne će brisati iz jediničnih spiskova, pošto je njihovo oslobođenje uslovno, dok se nalaze na dužnostima, koje im daju pravo na to oslobođenje.

Nepotpunjena mesta takvih obveznika u vreme mobilizacije imaju se popuniti obveznicima iz spiska rezervisanih, a u nedostatku ovih, iz dopunskih jedinica.

Prilog 7.

Gospodin Ministar Vojske i Mornarice sa Dj. Br. 41880 od 13. XII. 1926. god. izvoleo je doneti sledeće:

U poslednje vreme učestale su molbe okružnih ureda za osiguranje radnika radi oslobođivanja njihovih šefova prema Uredbi o oslobođavanju vojnih obveznika Dj. Br. 14957 od 5. V. 1924. god.

Kako Sekretarijat Saveta Zemaljske Odbrane stoji na gledištu, da se odredbama čl. 20. pomenute Uredbe mogu koristiti samo šefovi oblasnih direkcija rada, kao organi Ministarstva Socijalne Politike a ne i šefovi ureda za osiguranje radnika, koji su privatne ustanove, samo pod nadzorom Ministarstva za Socijalnu Politiku, to molim da se skrene pažnja Komandantima vojnih okruga na ovu razliku pomenutih nadleštava kao i na to, da pravo na oslobođavanje imaju samo prvi.

Prilog 8.

Objašnjenje Načelnika Saobraćajnog Odeljenja Glavnog Dijeneralštaba Dj. S. Br. 699 od 26. V. 1927. god.

Pitanje o oslobođavanju saobraćajnog osoblja Ministarstva Saobraćaja regulisano je već čl. 13. i 21. Uredbe o oslobođavanju vojnih obveznika od poziva na vojnu dužnost u miru i ratu.

Po ovoj Uredbi oslobođava se sve stalno saobraćajno osoblje Ministarstva Saobraćaja, koje nije rezervni oficir; privremeni pak radnici i zanačilje ne oslobođavaju se.

Na kojim će se mestima u području Ministarstva Saobraćaja oslobođti i rezervni oficiri, biće predviđeno naročitim Uputom. Kad ovaj Uput bude izradjen, podneti nadležnim putem spiskove za oslobođavanje i rezervnih oficira.

Prilog 9.

K čl. 21. Uredbe.

Obrazac molbe ustanove, koja računa, da prema Uredbi ima pravo na oslobođenje svoga osoblja.

Moli, da se doneše načelno rešenje o oslobođenju.

Komandantu . . . . . Vojnog okruga.

Na osnovu čl. 22. i čl.*)... Uredbe o oslobođavanju vojnih obveznika od poziva na vojnu dužnost u miru i ratu — proglašene u Služb. voj. listu br. 23. od 16. V. 1924. god. (Službene Novine br. 221. od 27. IX. 1924. god.) molimo, da se prema čl. 28. pomenute Uredbe doneše načelno rešenje o oslobođenju naše ustanove (preuzeća).

Shodno čl. 28. Uredbe podnosimo sledeće podatke:

1. Preuzeće je protokolisano pod imenom**) . . . . .

2. Izložiti vrstu svojega rada i razloge, zbog čega traži oslobođenje (što proizvodi i u kojoj količini).

3. Opšti broj osoba, koji je zaposlen u ustanovi, u vremenu podnašanja molbe.

4. Broj osoba, koji može biti zaposlen u ratu, pri maksimalnom radu.

5. Broj kvalifikovanih osoba, koje bi trebalo oslobođiti u ratu, od poziva na vojnu dužnost (ovde navesti, koliko je to % od ukupnog broja osoblja, koje će biti u ustanovi za vreme rata — po čl. 26. Uredbe).

*) Ovde staviti onaj član (one članove) Uredbe, po kojima smatra da ima pravo na oslobođenje svoga osoblja u ratu.

**) Ovde staviti onaj naziv ustanove (preuzeća), pod kojim je protokolisana.

Prilog 10.

Obrazac sprovodnog akta načelno oslobođene privatne ustanove, kojim dostavlja poimenični spisak za oslobođenje svoga kvalifikovanog osoblja — prema čl. 26. i 28. Uredbe.

Moli, da se donese rešenje o oslobođenju predloženog osoblja.

Komandantu . . . . . Vojnog Okruga.

Na osnovi čl. 28. Uredbe o oslobođenju vojnih obveznika od poziva na vojnu dužnost u miru i ratu, oslobođena je rešenjem Gosp. Ministra Vojske i Mornarice Dj.Br. 35457 od 29. VII. 1925. god. naša ustanova i ušla u spisak ustanova — Prilog Služb. Vojnom Listu Br. 35. za 1925. god. u Odeljku .... pod imenom: . . . . .

Pošto je napred pomenutim rešenjem doneto načelno rešenje o oslobođenju naše ustanove, to na osnovi čl. 28. a shodno čl. 26. Uredbe, dostavljamo u prilogu poimenične spiskove našeg osoblja — za svakog ponaosob u duplikatu — za koje molimo, da se donese rešenje o oslobođenju od poziva na vojnu dužnost u ratu.

Radi lakše primene čl. 26. Uredbe podnosimo sledeći izveštaj:

1. Sada je zaposleno u našoj ustanovi (bez obzira na državljanstvo) svega . . . . osoba.
2. Za vreme rata biće zaposleno u našoj ustanovi svega . . . . osoba.
3. Molimo, da se oslobodi od poziva na vojnu dužnost u ratu . . . . kvalifikovanih osoba, koje su neophodno potrebne za nesmetani i kontinuelni rad naše ustanove, što iznosi . . . % od ukupnog broja osoblja, koje će biti u ustanovi za vreme rata.

Nekvalifikovano osoblje nije uneto u priloženi spisak.

Prilažemo: spiskove u duplikatu i to zasebno za osobe, koje su rezervni oficiri, a zasebno za one, koji su obveznici.

Molimo, da nam se shodno čl. 26. i 28. Uredbe dostavi rešenje o oslobođenju predloženog osoblja.

U Zagrebu . . . . . 192... god.

Potpis.

P r i m e d b a: Ovaj predlog ima upravna vlast prekontrolisati i potpunost spiska overiti.

Prilog 11.

K čl. 21. Uredbe.

**KOMANDA
. . . . . VOJNOG OKRUGA**
Pov. Br. . . . .
. . . . . 192.. godine.
u . . . . .

**Oslobodenje obveznika —
rešenje o tome dostaviti moli.**

Komandantu . . . . .

Na osnovi tač. 2. i 4. čl. 21. Uredbe o oslobođavanju vojnih obveznika od poziva na vojnu dužnost u miru i u ratu D. Br. 14957 od 5. V. 1924. god. (Služb. voj. list za 1924. god. str. 1105.) dostavljam prednji spisak s molbom, da se u istom navedeni obveznik (ci) oslobodi (e) na osnovu pomenute Uredbe, od poziva na vojnu dužnost u ratu **za vreme, dok je (su) na sadanj dužnosti.**

Imenovani ima pravo na oslobođenje po tač. . . . . čl. . . . Uredbe o oslobođavanju (Služb. voj. list za 1924. g. str. . . .).

Spisak se šalje u duplikatu, pa molim, da se ovaj spisak sa rešenjem o oslobođenju dostavi ovoj komandi a duplikat spiska zadrži za tu komandu.

Prilog 12.
K čl. 21. Uredbe.

KOMANDA
..... VOJNOG OKRUGA
Pov. Br. ....
..... 192.. godine.
u .....

Oslobodenje obveznika —
rešenje o tome dostaviti moli.

Komandantu . . . . .

Na osnovi tač. 1. čl. 21. Uredbe o oslobođavanju vojnik obvezanika od poziva na vojnu dužnost u miru i ratu Đ. Er. 14957 od 5. V. 1924. god. (Služb. voj. list za 1924. god. str. 1105.) dostavljam prednji spisak kvalifikovanog (ih) lica*) . . . . . s molbom, da se doneše rešenje o oslobođenju u spisku imenovanog (ih) od poziva na vojnu dužnost u ratu, shodno čl 26. i tač. 4. čl. 21. pomenute Uredbe — **za vreme, dok je (su) na sadanjоj dužnosti.**

Imenovana ustanova ušla je u spisak ustanova, koje u smislu čl. 23. do 26. Uredbe o oslobođavanju imaju pravo na oslobođenje svoga osoblja (Prilog Služb. voj. listu Br. 35. za 1925. god.) pa je prema naređenju Gosp. Ministra Vojske i Mornarice Đ. Br. 35457 od 29. VII. 1925. god. doneto načelno rešenje o oslobođenju ove ustanove.

Spisak se šalje u duplikatu, pa molim, da se ovaj spisak sa rešenjem o oslobođenju u odnosnoj rubrici dostavi ovoj komandi a duplikat zadrži za tu komandu.

*) Ovde staviti naziv privatne ustanove.

Prilog 13.
K čl. 21. Uredbe.

KOMANDA
..... VOJNOG OKRUGA
Pov. Br. ....
..... 192.. godine.
u .....

Oslobodenje državnih činovnika — rezervnih oficira.

Komandantu . . . . . Diviziske Oblasti
(Za Djeneralštabno Odjeljenje)

Na osnovi tač. 1. čl. 21. Uredbe o oslobođavanju vojnih obveznika od poziva na vojnu dužnost u miru i u ratu Đ. Br. 14957 od 5. V. 1924. god. (Služb. voj. list za 1924. god. str. 1105) podnosim u prilogu spisak činovnika i službenika*) . . . . . s molbom, da se doneše rešenje o oslobođenju u spisku imenovanog (ih) od poziva na vojnu dužnost u ratu, **za vreme, dok je (su) na toj dužnosti.**

Imenovani ima (imaju) pravo na oslobođenje po tač. .... čl. .... Uredbe o oslobođavanju a neophodan je na svom položaju (čl. 21. tač. 1. stav drugi Uredbe).

Prilog: Spisak u duplikatu.

*) Ovde staviti naziv državnog nadleštva ili ustanove.

Prilog 14.
K čl. 21. Uredbe.

KOMANDA
..... VOJNOG OKRUGA

Pov. Br. ....
..... 192... godine.
u .....

Oslobodenje kvalifikovanih činovnika
— rezervnih oficira — načelno
oslobodene ustanove.

Komandantu ..... Diviziske Oblasti
(Za Djeneralštabno Odeljenje)

Na osnovi tač. 1. čl. 21. Uredbe o oslobođavanju vojnih obveznika od poziva na vojnu dužnost u miru i u ratu Đ. Br. 14957 od 5. V. 1924. god. (Služb. voj. list za 1924. god. str. 1105.) podnosim u prilogu spisak kvalifikovanog (ih) činovnika*) ..... s molbom, da se donese rešenje o oslobodenju imenovanog (ih) od poziva na vojnu dužnost u ratu **za vreme, dok je (su) na toj dužnosti** — shodno čl. 26. pomenute Uredbe.

Imenovana ustanova ušla je u spisak ustanova, koje u smislu čl. 23. do 26. Uredbe o oslobođavanju imaju pravo na oslobodenje svoga osoblja (Prilog Služb. voj. list. Br. 35. za 1925. god.), pa je prema naređenju Gosp. Ministra Vojske i Mornarice Đ. Br. 35457 od 29. VII. 1925. god. doneto načelno rešenje o oslobođenju ove ustanove.

Imenovani je (su) neophodan (ni) na svojoj dužnosti kao **kvalifikовано (a) lice (a)**.

Prilog: spisak u duplikatu.

*) Ovde staviti naziv privatne ustanove.

Prilog 15.
K čl. 21. Uredbe.

KOMANDA
..... VOJNOG OKRUGA

Pov. Br. ....
..... 192... godine.
u .....

Oslobodenje obveznika
— rešenje dostavlja

Na podneti predlog Br. ... od ..... 192... god. a na osnovu tač. .... čl. .... Uredbe o oslobođavanju vojnih obveznika od poziva na vojnu dužnost u miru i u ratu Đ. Br. 14957 od 5. V. 1924. god. (Službeni vojni list za 1924. god. str. 1105.) oslobodjen je (su) u priloženom spisku imenovani obveznik (ci) od poziva na vojnu dužnost u ratu **za vreme dok je (su) na toj dužnosti**.

Ovo oslobođenje uvesti u spisak oslobođenih obveznika i u općinski registar a o svakoj nastaloj promeni (otpuštanje, premeštaj, penzionisanje, smrt i t. d.) **odmah** izvestiti ovu komandu radi stavljanja van snage rešenja o oslobođenju dotičnog (ih).

Duplikat spiska sa rešenjem o oslobođenju zadržat je za ovu komandu a prepis istoga rešenja dostavljen je*) ..... (sudu opštine) poglavarstvu u ..... radi provedbe u spisku oslobođenih obveznika, i u opštinskem registru.

Prilog:

*) Ovde staviti onu opštinu, koja dotičnog vodi u evidenciji kao svoga vojnog obveznika.

KOMANDA
..... VOJNOG OKRUGA

Pov. Br. ....
..... 192. godine.
u .....

Oslobodjenje obveznika —
rešenje dostavlja.

*) . . . . .

Na osnovu podnetog poimeničnog spiska osoblja te ustanove od ..... 192. god., a shodno čl. 22. do 29. Uredbe o oslobođavanju vojnih obveznika od poziva na vojnu dužnost u miru i u ratu D. Br. 14957 od 5. V. 1924. god. (Služb. voj. list za 1924. god. str. 1105) i naredjenja Gosp. Ministra Vojske i Mornarice D. Br. 35457 od 29. VII. 1925. god. (Prilog Služb. voj. list Br. 35. za 1925. god.), kojim je doneto načelno rešenje o oslobođenju te ustanove, oslobođen je (su) u spisku imenovani obveznik (ci) od poziva na vojnu dužnost u ratu, **za vreme, dok je (su) na toj dužnosti.**

Ovo oslobođenje uvesti u skupni spisak oslobođenih obveznika a o svakoj nastaloj promeni kod njih (otpuštanje, premeštaj, smrt i t. d.) **odmah** izvestiti ovu komandu radi stavljanja van snage rešenja o oslobođenju dotičnog (ih).

Duplikat spiska sa rešenjem o oslobođenju zadržat je za ovu komandu a prepis istog rešenja dostavljen je**) ..... (sudu opštine) poglavarstvu u ..... radi provedbe u spisku oslobođenih obveznika i u opštinskem registru.

Prilog:

*) Ovde staviti naziv privatne ustanove.

**) Ovde staviti onu opštinu, koja dotičnog vodi u evidenciji kao svoga vojnog obveznika.

Činovnika i službenika*)

Spisak

oslobodjenih od poziva na vojnu dužnost za vreme rata.

Prilog 16.

Redni broj kadrovskog vojnog okruga	Redni br. registar (i jedinica u kojoj je ras- poređen	Čin i zvanje sa očevim imenom	Odakle je		Na kakvoj je dužnosti ili službi i gde	Vežbe i kazna	Rešenje po kome je osloboden	Primedba
			Selo	Opština				
I	248 36	<i>kaplar obveznik I. čete 36. pes- puka</i>	<i>Oborovo</i>	<i>Srez</i>	<i>Oblast</i>	<i>Godina rođenja</i>	<i>Rok službe u kadru</i>	
		<i>Milan Ognjenović Petric</i>						
			<i>Oborovo</i>	<i>Opština</i>				
			<i>Dugoselo</i>	<i>Srez</i>				
			<i>Zagrebačka</i>	<i>Oblast</i>				
			<i>1900</i>	<i>Godina rođenja</i>				
			<i>18 meseci</i>	<i>Rok službe u kadru</i>				
			<i>Officjal stova- rišta soli u Zagrebu</i>	<i>1923. god.</i>				
			<i>vežba</i>	<i>ned.</i>				
Na osnovi tač. čl. Uredbe o oslobođav. oslobođen od poziva na voj. dužnost u ratu, dok je na toj dužnosti. Rešenje voj. okr. Pov. Br. od 192. g. Komand. pukov.								

*) Ovde staviti naziv nadležnoga.
U rubrici „Odakle je“ ima se upisati ona opština, koja dotičnog vodi u evidenciji kao svoga vojnog obveznika.

KOMANDA
VOJNOG OKRUGA

Pov. Br. . . . .
192.. godine.
u . . . . .

,Oslobodjene od poziva
na vojnu dužnost u ratu.

*) . . . . (Sudu Opštine) poglavarstvu

u . . . . .

Rešenje o oslobođenju od poziva na vojnu dužnost u
ratu doneto je za sledeće(g) obveznika(e):

Redov obveznik Milan J. Rakić, rođ. I. V. 1894. god.
vodi se u evidenciji te opštine pod red. br. . . . registra kao
vojni obveznik.

Ovo oslobođenje uvesti u spisak oslobođenih obveznika
i u općinski registar a o svakoj nastaloj promeni (otpuštanje
iz posla, premeštaj, penzionisanje, smrt i t. d. **odmah** izvestiti
ovu komandu radi stavljanja van snage rešenja o oslobođenju
dotičnog.

Ovo rešenja zadržati za to poglavarstvo.

*) Ovde staviti onu opštinu, koja dotičnog vodi u evi-
denciji kao svoga vojnog obveznika.

Prilog 18.

Činovnika i službenika*)

oslobodjenih od poziva na vojnu dužnost za vreme rata.

Redni broj kadrovske vojnog okruga	Čin i zvanje (i jedinica u kojoj je ras- poredan)	Ime i prezime sa očevim imenom	Odakle je	Na kakvoj je dužnosti ili službi i gde	Vežbe i kazna	Rešenje po kome je osloboden	Primedba
			Selo				
I 356 12	narednik obveznik 3. čete 5.pešad. puka	Vladimir Kostić Miloša	Valjevo				
			Valjevo				
			Valjevo				
			Valjevo				
			Valjevo				
			1901				
			18 meseci				
			knjigo- vodja- tvrtke				
			—				

Prema naredj. Min.Voj. i Morn, Dj. Br. 35457
od 29. 7. 1925. (Pril. Sl. v. 1. br. 35. za 1925.)
načelno oslobođena ustanova. Na osn. čl. 26.
Ured. o oslobođavanju, oslobođen od poziva
na voj. dužnost u ratu, dok je na toj dužnosti.

Rešenje ..... vojn. okr. Pov. Br. ....
od ..... 192.. g. Komandant, pukovnik

*) Ovde staviti naziv načelno oslobođene privatne ustanove.
U rubrici „Odakle je“ ima se upisati ona opština, koja dotičnog vodi u evidenciji kao svoga vojnog obveznika.

U R E D B A
o oslobođavanju obveznika po privatnim potrebama.

Član 1.

Oslobodava se za vreme vežbanja:

1. Ko bolestan leži u postelji ili se skoro pridigao od bolesti i ne može da dodje u komandu, pa to dokaže lekarskom svedodžbom ili uverenjem opštinske vlasti, gde nema lekara.

2. Ko se po dolasku u komandu komisiskim pregledom nadje: da je tako bolestan, da ga treba lečiti duže od polovice dana odredjenih za vežbanje; ili da boluje od prilepčivih kožnih bolesti (sem šuge).

3. Ko se za vreme vežbanja razboli, pa se komisiskim pregledom nadje, da bi ga trebalo lečiti duže od polovice dana koliko mu još ima da traje vežbanje, a on želi da se pusti kući na lečenje, a to ne bi prema stanju njegove bolesti bilo štetno.

4. Ko dokaže uverenjem opštinske vlasti:

a) Da u kući ima teškog bolesnika, a nema u zadruzi ni-kog sposobnog, od 15 do 60 godina starosti, da bolesnika čuva i neguje.

b) Da je zbog smrtnih slučajeva ostao sam u zadruzi, da čuva i hrani nejač ispod 15 godina.

c) Da je usled skorašnje smrti zadrugara ostao sam na imanju ili u radnji, te još nije imao vremena da uredi nadzor i čuvanje toga za vreme vežbanja.

d) Da je u tečaju godine, u kojoj se poziva na vežbanje, postradao od poplave, grada, oluje, požara ili hajduka, pa nema drugih sredstava za održanje porodice, no ih mora svojim ličnim radom da pribavlja.

5. Obveznici onih mesta, u kojima vlada zarazna bolest. O ovome će nadležna policiska vlast po dužnosti izvestiti komandanta dotičnog pukovskog okruga.

Član 2.

Oslobodava se samo za nekoliko dana, a na osnovu uverenja parohijskog sveštenika:

1. Ko ima u kući samrtnika ili umrlog, oslobođava se do sahrane i još jedan dan posle sahrane, a starešina zadruge još dva dana posle sahrane.

2. Ko se ženi, pa je dan venčanja određen pre no što je obznanjen poziv na vežbanje, oslobođava se za jedan dan pred venčanje, za dan venčanja i za jedan dan posle venčanja.

3. Ko ima u zadruzi ženidbu ili udadbu, oslobođava se: starešina zadruge i otac mladoženjin ili nevestin za jedan dan pre venčanja, odnosno ispraćaja neveste, za dan venčanja odnosno ispraćaja i za jedan dan posle ovoga; a ostali zadrugari oslobođavaju se samo za dan venčanja, odnosno ispraćaja neveste.

4. Ko slavi, oslobođava se: starešina zadruge za jedan dan pre slave, za dan slave i za jedan dan posle slave; a ostali zadrugari samo za dan slave.

U svima slučajevima pod 2., 3. i 4. oslobođavaju se dotični samo onda, kad su na omanjemu vežbanju u svojim pukovskim okruzima.

Član 3.

Odlaze se vežbanje onima, koji su u sledećim prilikama:

1. Kome je teško bolesna žena ili dete, pa to dokaže lekarskom svedodžbom, a gde nema lekara uverenjem opštinske vlasti.

2. Ko je otišao na put radi trgovine i drugih poslova, pre no što je obznanjen poziv za vežbanje, i ovo dokaže uverenjem nadležne policijske vlasti.

3. Ko ima neodoljivu potrebu po trgovačkim ili domaćim poslovima i ovo dokaže uverenjem vlasti ili drugim dokumentima.

4. Ko je u zatvoru ili pritvoru kod vlasti, i to dok se ne pusti iz zatvora ili pritvora. No ako se ne pusti u toku te godine, kad je pozvat na vežbanje, — onda se oslobođava sa svim od vežbanja. O ovome će opštinska vlast biti dužna, da

do početka vežbanja izvesti komandu, kod koje se imao vežbati.

Član 4.

Komisija za pregled onih po tač. 2. i 3. člana 1. sastoji se: iz jednog lekara i dva oficira. Nju određuju za svoju komandu: komandanti pukova, u pešadiji, konjici i artilleriji, i komandanti bataljona i polubataljona u inžinjeriji, a za jedinice van sastava ovih komanda, određuje komisiju komandant one divizijske oblasti, na kojoj se teritoriji dotična jedinica vežba.

Član 5.

Odlaganje vežbanja po čl. 3. odobravaju za svoje komande: komandanti pukova u pešadiji, konjici i artilleriji, i komandanti bataljona i polubataljona u inžinjeriji; a za jedinice van sastava ovih komanda, odobrava komandant one divizijske oblasti, iz koje je obveznik. U slučajevima pod 1., 2. i 3. istoga člana, vežbanje se odlaže za onoliko dana, koliko dočišni komandant nadje, da je potrebno.

Naš Ministar Vojni neka izvrši ovu Uredbu.

FDj.Br. 8657

21. decembra 1896. g.

Beograd.

Ministar Vojni
Djeneral

JOV. MIŠKOVIĆ, s. r.

MINISTARSTVO VOJNO

I MORNARICE

FDj.Br. 13520

Pošto sve komande i ustanove nemaju Sl. Vojni List br. 1. za 1897. god., u kome je prednja Uredba odštampana, to naredujem, da se ona odštampa u Službenom Vojnom Listu i da se po njoj i dalje postupa.

17. marta 1922. god.

Beograd.

Ministar Vojni i Mornarice,
Počasni Aduant Ni. V. Kralja,
Djeneral
M. M. VASIĆ, s. r.

(Služb. Vojni list za 1922. god. strana 452).

SADRŽAJ

	Strana
Čl. 1. Ko se oslobođjava od poziva na vojnu dužnost u miru	5
Čl. 2. Pozivanje na vežbu činovnika i službenika državnih nadleštava; u kojem razmeru može da se vrši pozivanje	6
Čl. 3. Ko se oslobođjava od poziva na vojnu dužnost u ratu	6—29
Čl. 4. Predsednik Minist. Saveta, aktivni Ministri i njihovi Pomoćnici	6
Narodni poslanici i osoblje Narodne Skupštine	6
Čl. 5. Osoblje u Predsedništvu Ministar. Saveta	6
Osoblje kancelarije Kraljevog Dvora	6
Osoblje kancelarije Kraljevih Ordena	6
Osoblje Glavne Kontrole	6
Predsednik Drž. Saveta i Drž. Savetnici, sekretari i pisari	7
Čl. 6. U Ministarstvu Inostranih Dela i u potčinjenim nadleštvinama	7
Čl. 7. U Ministarstvu Unutrašnjih Dela i u potčinjenim nadleštvinama	7
Čl. 8. U Ministarstvu Pravde i u potčinjenim nadleštvinama i ustanovama	7—11
Čl. 9. U Ministarstvu Prosvete i u potčinjenim nadleštvinama i ustanovama	11
Čl. 10. U Ministarstvu Vera i koji sveštenici	11
Čl. 11. U Ministarstvu Finansija i u potčinjenim nadleštvinama i ustanovama	12—17
Čl. 12. U Ministarstvu Gradjevina i u potčinjenim nadleštvinama	17
Čl. 13. U Ministarstvu Saobraćaja i saobrać. osoblje	18
Čl. 14. U Ministarstvu Pošta i Telegraфа i u potčinjenim nadleštvinama	18
Čl. 15. U Ministarstvu Poljoprivrede i Voda i u potčinjenim nadleštvinama i ustanovama	19
Čl. 16. U Ministarstvu Šuma i Rudnika i u potčinjenim nadleštvinama	20

Čl. 17. U Ministarstvu Trgovine i Industrije i u potčinjenim nadleštvinama i ustanovama	21
Čl. 18. U Ministarstvu Narodnog Zdravlja i u potčinjenim ustanovama	22
Čl. 19. U Ministarstvu za Agrarnu Reformu i u potčinjenim odeljenjima	22
Čl. 20. U Ministarstvu Socijalne Politike i u potčinjenim nadleštvinama i ustanovama	22
Čl. 21. Opšte odredbe o oslobođavanju činovnika i službenika od poziva na vojnu dužnost u ratu	23
a) Oslobođavanje rezervnih oficira	23
b) Koje vojne starešine vrše oslobođavanje	23
c) Postupak kod oslobođavanja više lica istog zvanja	23
d) Dostavljanje spiskova osoblja, koje ima pravo na oslobođenje — komandantu vojnog okruga	24
e) Pri mobilizaciji ne će se voditi računa o molbama za oslobođenje	24
f) Čuvanje spiskova oslobođenih činovnika i službenika u komandama vojnih okruga	24
Čl. 22. Kvalifikovano osoblje u raznim ustanovama	25
Čl. 23. Ko određuje, koje će se ustanove koristiti oslobođenjem	25
Čl. 24. Ustanove, koje se mogu koristiti oslobođenjem	25
Čl. 25. Koje se osoblje oslobođava u vojnim zavodima	26
Čl. 26. Koje se osoblje oslobođava u oblasnim, opštim i privatnim ustanovama	26
Čl. 27. Pravo Ministra Vojske i Mornarice u pogledu oslobođavanja kvalifikovanih obveznika	27
Čl. 28. Kako imaju postupati ustanove, koje računaju, da imaju pravo na oslobođenje svoga osoblja (koje dakle još nisu oslobođene)	27
Čl. 29. Dužnosti i prava oslobođenih obveznika	28
Čl. 30. Oslobođavanje osoblja društva Crvenog Krsta	28
Čl. 31. Oslobođavanje osoblja Industriskih korporacija, industriskih, trgovачkih i zanatskih komora i osoblja u Udruženjima Banaka	29
Čl. 32. Oslobođavanje osoblja Narodne Banke i njegovih filijala	29

Dodatak I. Obrazac spiska (tač. 4. čl. 21. Uredbe), u koji se upisuje poimence sve osoblje, koje ima pravo na oslobođenje	30
Dodatak II. Spisak ustanova, koje u smislu čl. 23. do 26. Uredbe o oslobođavanju, imaju pravo na oslobođenje svoga osoblja, sa naredjenjem Gosp. Ministra Voj. i Morn. Dj. Br. 35457 od 29. VII. 1925. godine	32
Prilog 1. K čl. 21. Uredbe: Objasnjenje Gosp. Ministra Voj. i Morn. Dj. Br. 4057 od 21. I. 1925. god. (Služb. Voj. List str. 145) o načinu rešavanja primljenih spiskova za oslobođenje predloženog osoblja	42
Prilog 2. K čl. 21. Uredbe: Objasnjenje Gosp. Ministra Voj. i Morn. Pov. Dj. Br. 241 od 6. III. 1925. god. o tome, koje starešine imaju pravo da vrše oslobođenje	43
Prilog 3. Rešenje Gosp. Ministra Voj. i Morn. Pov. Dj. Br. 13492 od 14. XII. 1925. god., kojim nije odobrio, da se kod svake opštine (opšt. suda) osloboodi i opštini, blagajnik	44
Prilog 4. Objasnjenje Gosp. Ministra Voj. i Morn. Pov. Dj. Br. 3580 od 25. IV. 1925. god. o tome, da se obveznici oslobođeni od poziva na vojnu dužnost u ratu, neće brisati iz jediničnih spiskova i t. d.	44
Prilog 5. Rešenje Načel. Glav. Djeneralštaba Dj. O. Br. 152 od 1926. god. o oslobođavanju kancelista-oficijala, koji vrše dužnost grunitovničara	45
Prilog 6. Objasnjenje Gosp. Ministra Voj. i Morn. Pov. Dj. Br. 3907 od 2. V. 1925. god. o tome, ko je nadležan za oslobođavanje obveznika, koji su rodjeni pre 1896. god. i koji nisu uvedeni u glavne spiskove obveznika	45
Prilog 7. Rešenje Gosp. Ministra Voj. i Morn. Dj. Br. 2991 od 19. XII. 1926. god. o pravu na oslobođenje šefova oblasnih direkcija rada i šefova ureda za osiguranje radnika	46
Prilog 8. Objasnjenje Načelnika Saobraćajnog Odjeljenja Glav. Djeneralštaba Dj. S. Br. 699 od 26. V. 1927. god. o oslobođavanju saobraćajnog osoblja Ministarstva Saobraćaja	46
Prilog 9. Obrazac molbe za ustanovu, koja računa, da prema Uredbi ima pravo na oslobođenje svoga osoblja (čl. 28. Uredbe)	47

Prilog 10. Obrazac sprovodnog akta načelno oslobođene privatne ustanove, kojim dostavlja poimenični spisak za oslobođenje svoga kvalifikovanog osoblja (čl. 26. i 28. Uredbe)	48
Prilog 11. Obrazac akta, kojim komandant vojnog okruga traži rešenje o oslobođenju činovnika i službenika državnih nadleštava i ustanova (koji nisu rezervni oficiri) od onog vojnog starešine, u čijoj je jedinici dotični rasporedjen (čl. 21. Uredbe)	49
Prilog 12. Obrazac akta, kojim komandant vojnog okruga traži rešenje o oslobođenju činovnika i službenika (koji nisu rezervni oficiri) — načelno oslobođenih privatnih ustanova — od onog vojnog starešine, u čijoj je jedinici dotični rasporedjen	50
Prilog 13. Obrazac predloga za oslobođenje činovnika i službenika državnih nadleštava i ustanova — koji su rezervni oficiri — koji se dostavlja nadležnim putem na rešenje Gosp. Ministru Voj. i Morn.	51
Prilog 14. Obrazac predloga za oslobođenje kvalifikovanog osoblja — rezervnih oficira — načelno oslobođene privatne ustanove, koji se dostavlja nadležnim putem na rešenje Gosp. Ministru Voj. i Morn.	52
Prilog 15. Obrazac rešenja o oslobođenju činovnika i službenika državnog ili opštinskog nadleštva	53
Prilog 16. Obrazac spiska sa donetim rešenjem o oslobođenju činovnika i službenika državnog ili opštinskog nadleštva	54
Prilog 16. Obrazac rešenja o oslobođenju činovnika i službenika načelno oslobođene privatne ustanove	55
Prilog 18. Obrazac spiska sa donetim rešenjem o oslobođenju činovnika i službenika načelno oslobođene privatne ustanove	56
Prilog 19. Obrazac naredjenja opštinskim (gradskim) poglavarstvima (sudovima opština), da se oslobođenje oslobođenih uvede u spisak oslobođenih obveznika i u opštinski registar	57
Prilog 20. Uredba o oslobođavanju obveznika — pozvati na vežbu — po privatnim potrebama (Služb. voj. list za 1922. god. str. 452)	58

Ust. of.
35925